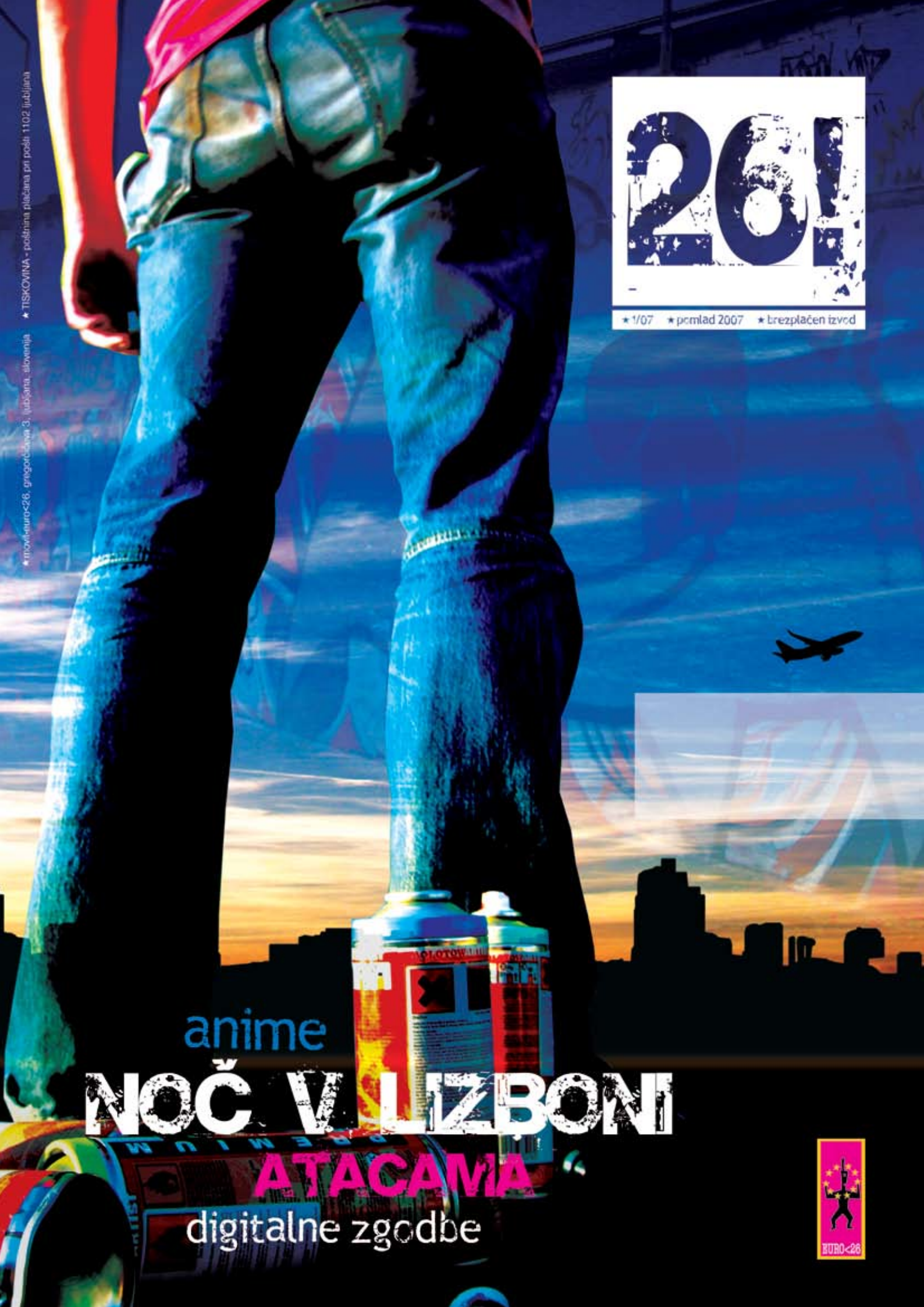

• mobilneuro-26, gragorčeva 3, ljubljana, slovenija • TISKOVINA - poštna plačana pri pošti 1102 ljubljana

★ 1/07 ★ pomlad 2007 ★ brezplačen izvod

anime

NOČ V LIZBONI

ATACAMA

digitalne zgodbe

Collegium

Največja potovalna agencija za mlade

1. maj & vroče poletje

TRADICIONALNI
KANEGRA
SPRING BREAK!
25.4. - 2.5.07

od **17€**
(2nočitvi)

1. MAJ 2007

SARAJEVO od 109€
AZURNA OBALA od 125€
PARIZ od 149€
AMSTERDAM od 169€

POLETJE 2007

VROČI KRF od 69€
NORA NOVALJA od 99€

S kartico **EURO<26** do popusta na Collegiumova potovanja!

popusti
1. MAJ 2007
AMSTERDAM
SARAJEVO
KRAKOV
PRAGA
PARIZ
10€
popusta

popusti
POLETJE 2007
ZAKINTOS
SICILIA
BUDVA
KRF
15€
popusta

EURO<26

info: 040 194 194 www.collegium.si

MONDIAL
TRAVEL

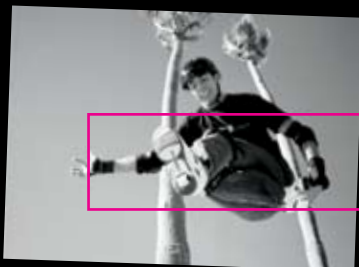
Največja potovalna agencija za mlade

www.mondialtravel.si

SIOFOK AFTER MATURA PARTY 2007
CENA: 109 EUR

TERMINI:
29.6. - 1.7.07
01.7. - 3.7.07
03.7. - 5.7.07

4**euro<26 novice**euro<26 projekti
euro<26 popusti
euro<26 natečaji
novi popusti euro<26**6****planet evropa**da vinci v akciji
z vlakom v pomlad
noč v lizboni**10****eksotika
atacama****11****gravitacija**kaj je polarni medved brez ledu?
mladi za živali
darwinova nočna mora
intervju: tina celigoj**16****moveit!
nori športi
heeling****18****kult<ura**dogodki po sloveniji
dogodki po evropi**20****kult<film
terry gilliam****21****kult<scena**euro<26 digitalne zgodbe
anime**23****kult<glasba**nova glasba
abcd elektroneke: illbient**26****kult<foto**

barvno : črnobelo

27**kult<knjiga**

indijska pomlad in oskarji v knjigah

28**klikorama**skrivnostni linux pingvin
pospeši svojo mašino
konji, virusi, črvi in druge nadloge
devet, pardon, osem planetov

★1/07 ★pomlad 2007 ★brezplačen izvod

**CHANGE
makers**

Kaj sploh lahko stori en človek proti globalnim problemom kot so revščina, onesnaževanje okolja, nespoštovanje človekovih pravic? Lahko veliko. Tako kot razni stripovski superheroji rešujejo svet, tudi v realnem svetu obstajajo superjunaki. To niso tisti, ki so preplezali vse najvišje vrhove na svetu, niti uspešni poslovneži z lastnim imperijem, še manj pa kak igralec iz akcijskega filma. Superjunaki realnega sveta so vsakdanji ljudje, ki dejansko pripomorejo k spremembi sveta na bolje. Ampak o njih mediji pač ne pišejo prav pogosto.

Albina Ruiz živi v Limi (Peru), že kot študentka pa se je osredotočala na reševanje in prenaseljena predmestja na severu Lime, ki so se dušila v smeteh zaradi neučinkovitega sistema odvoza odpadkov. Znano je, da kopičenje odpadkov na ulicah povzroča številne bolezni med revnimi prebivalci, celo epidemije kolere, ogroža pa tudi podtalnico. Albina je situacijo podrobno raziskala in dobila idejo, kako s pomočjo skupnosti prebivalcev rešiti problem. In to idejo uresničuje že več kot 20 let – v Limi deluje mreža številnih čistilnih mikro podjetij, ki jih vodijo prebivalci sami. S predelanimi tricikli po ulicah pobirajo papir, plastenke, pločevinke in druge odpadke, ki jih sproti sortirajo za reciklažo. Odpadke potem odpeljejo na smetišče ali prodajo posameznim predelovalnicam, nekatere odpadke pa so se naučili sami predelovati. Seveda je pomemben del uresničevanja te ideje tudi osveščanje prebivalcev glede varovanja okolja in zdravja ter sodelovanje z državnimi institucijami in drugimi organizacijami, ki zagotavljajo sredstva za nadgrajevanje osnovne ideje v učinkovit sistem odvoza in reciklaže odpadkov.

In rezultat? S pomočjo mikro podjetij je zagotovljeno redno čiščenje ulic za simbolično ceno, hkrati pa sicer brezposelni prebivalci dobijo delo in celo nekaj zaslužijo. Ulice so torej čiste, število bolezni je upadlo in odpirajo se vedno nova delovna mesta. In še več – ideja je tako učinkovita, da se je razširila tudi v številnih drugih perujskih mestih.

Vsi smo lahko superjunaki realnega sveta - znanje za reševanje globalnih problemov imamo, samo uporabiti ga moramo. Ne moremo samo čakati, da bo vse probleme rešila država. Tudi posamezniki lahko veliko naredimo. In takih posameznikov, kot je Albina, je na svetu precej. Lahko pa bi jih bilo še več ...

m.o.

EURO<26 * DVE MLADNSKI KARTICI

Mednarodni projekti, natečaji in srečanja mladih, informacije o kulturnih dogodkih, več kot 100.000 popustov in ugodnosti po Evropi in Sloveniji, brezplačna rezervacija prenočišč Hostelworld ... vse to je mogoče samo z dvema mladinskima karticama:

- ★ **EURO<26**: klasična mladinska kartica nudi vse zgoraj naštetu (in več) / **8,35 EUR** (2.000 SIT);
- ★ **SŽ-EURO<26**: partnerska mladinska kartica nudi vse, kar ima klasična, in še **30% POPUST** na vlakih po Sloveniji ter **25% RAILPLUS POPUST** za potovanja v mednarodnem prometu! / **17 EUR** (4.074 SIT) - od 1. marca '07

Več informacij o popustih in ugodnostih doma in v tujini: www.euro26.si. Imetniki kartic EURO<26 prejmejo še: revijo **26!**, katalog popustov EURO<26 in EURO<26 e-novice z informacijami o mednarodnih projektih, natečajih in novih popustih.

PRODAJNA MESTA

Seznam prodajnih mest za klasično EURO<26 kartico in partnersko SŽ-EURO<26 kartico lahko najdeš na spletnem naslovu www.euro26.si.

ČENEJE Z VLAKOM PO EVROPI

Imetniki kartice SŽ-EURO<26 lahko poleg **30%** popusta na vlakih po Sloveniji koristijo tudi **25% RAILPLUS POPUST** za potovanja v mednarodnem prometu!

Popust velja pri nakupu vozovnic za skoraj vse evropske železnice - za relacije med najmanj dvema državama. Več informacij o popustih in ugodnostih doma in v tujini: www.euro26.si.

RAIL+PLUS

10%!

POLETNI FESTIVAL LAKE07

Kaj boš delal to poletje? Bi se preizkusil v adrenalinskih športih, počival na plaži, sodeloval v kreativnih delavnicah ali užival na koncertih v živo? Zakaj pa ne bi kar vse naenkrat: poletni festival LAKE07 ti omogoča vse to z **10% EURO<26 popustom!** LAKE07 je največji poletni festival na avstrijskem Koroškem (Pirkdorfersee blizu meje): 6 tednov koncertov, športnih aktivnosti in počitnic ob jezeru - od 7. julija do 17. avgusta.

Preprosto, kupiš vstopnico za en teden in si izbereš ali boš prespal v svojem šotoru, v indijanskem "Tipi" šotoru za 5 oseb, v "Cube" za 3 osebe ali v hotelu. Paket vključuje 6 nočitev, vsakodnevni "brunch buffet", vse večerne in športne aktivnosti, dve delavnici in dva posebna dogodka. Trikrat na teden pa se bo zgodil koncert v živo z lokalnimi in mednarodnimi glasbenimi skupinami. Vstopnice z EURO<26 popustom lahko kupiš na www.lake07.com (klikni na EURO<26 logo).

ZADENI LAKE07 VSTOPNICO!

V naslednjih mesecih bo potekala nagradna igra, v kateri bomo podelili **tedensko vstopnico** za festival LAKE07. Spremljaj novice na www.euro26.si in se naroči na EURO<26 e-novice.

REZERVACIJE PRENOČIŠČ HOSTELWORLD

Kartice EURO<26 nudijo tudi možnost brezplačne rezervacije prenočišč HOSTELWORLD po celem svetu (samo preko spletne strani www.euro26.si). Za potrditev rezervacije je potrebno poravnati predplačilo (10% cene nočitve) s kreditno kartico. Ostalih 90% plačaš ob prihodu v prenočišče. Več: www.euro26.si

EURO<26 DRUGAČNOSTNI NATEČAJ * NAGRAD

EURO<26 Drugačnostni natečaj je potekal na www.euro26.si od decembra 2006 pa vse do 25. februarja 2007. Natečaj je bil razdeljen na dva dela: do 4. februarja je bilo mogoče v galerijo dodajati fotografije na temo drugačnosti, potem pa se je z glasovanjem vnel trd boj za zmagovalne fotke in seveda za privlačne nagrade. Prvo nagrado je izbrala žirija (predstavniki EURO<26 in Urada RS za mladino), ostalih deset nagrad pa so določili glasovalci - štela je količina zabeleženih glasov in skupna ocena. Vsi ostali udeleženci so dobili EURO<26 »Drugačnostne« darilne pakete. Zmagovalne fotke si lahko ogledaš na www.euro26.si/sl/galerija.

IN KDO SO NAGRAJENCI?

- 1. NAGRADA:** ENOLETNA NAROČNINA NA iTiVi 'DRUGAČNO NAGRADO' - paket 2 DVD-ja hkrati - nagrado prispeva www.itivi.si

★ **ŽIGA HODNIK** - Zame je drugačnost ... moderna družba

- 2. NAGRADA:** ODEJA PROGRAMA GRAFITI - nagrado prispeva Odeja, d.d.

★ **TADEJ ABRAM** - Zame je drugačnost ... most, ki nas povezuje

- 3. IN 4. NAGRADA:** ŽENSKO STRIŽENJE v vrednosti 35,47 EUR (8.500 SIT) - nagrado prispeva Stevo, frizerska hiša

- 5. IN 6. NAGRADA:** (MOŠKO) STRIŽENJE v vrednosti 22,95 EUR (5.500 SIT) - nagrado prispeva Stevo, frizerska hiša

★ **DANE SULIČ IN NIVES MEŠTROVIČ**

- 7. - 11. NAGRADA:** EURO<26 »DRUGAČNOSTNI« DARILNI PAKET - dnevnik Zemljana 2007, priročnik Vsi drugačni ... in klasična kartica EURO<26

★ **PETER JAUŠOVEC, JANA ŠTRAKL, KATJA KODBA, EVA REBEC IN ANŽE ČESEN**

Čestitamo! Priložnosti za sodelovanje na nagradnih natečajih bo še veliko. Da boš vedno na tekočem, spremljaj novice na spletni strani www.euro26.si in se naroči na EURO<26 e-novice.

POPUSTI EURO<26 ★ NOVOSTI

Da boš na tekočem, kaj je novega, je tukaj seznam novih popustov. In ker bi ti radi ponudili kar najboljše, te vabimo, da na spletni strani ocenjuješ in komentiraš popuste, kajti samo tako bomo lahko prilagodili ponudbo tvojim potrebam in željam. Več o EURO<26 popustih: www.euro26.si

★ HOTELI HIT

Hotel Špik, Hotel Larix, Grand hotel Prisank, Hotel Alpina, KRANJSKA GORA, www.hit.si
15 % na polpenzion

★ HIT ALPINEA, D.D.

BOROVŠKA 99, KRANJSKA GORA, www.hit.si
10 % na prireditve v okviru Muzik Teatra Kranjska Gora

★ COZMETIKA GURALJ ZDENKA

PRISTANIŠKA 2, KOPER
10 % na vse storitve

★ TP FOTO LEVAC

ŽUPANČIČEVA 36, KOPER
5 % pri nakupu, 20 % na storitve

★ ZLATAR - FILIGRAN AMBROZ TOMOVSKI

ZELENI PARK, ZORE PERELLO GODINA 2, KOPER
ČEVLJARSKA 7, KOPER
10 % na gotovinski nakup

★ OPTIKA PIRC

ZELENI PARK, ZORE PERELLO GODINA 2, KOPER
15 % pri nakupu

★ DIAMANT TAJSKA MASAŽA

ZELENI PARK, ZORE PERELLO GODINA 2, KOPER, www.romeo.si
10 % na vse masaže

★ FRIZERSKI SALON NEVI

PRISTANIŠKA 2, KOPER
10 % na storitve

★ FOTO BELVEDERE

ČEVLJARSKA 23, KOPER, www.fotobelvedere-sp.si
10 % na foto material, 20% na storitve

★ NATURAL MYSTIC SOUVENIR SHOP

KIDRIČEVA 18, KOPER, www.naturalmystic-shop.com
10 % na nakup nad 20 EUR

★ FRIZERSKI SALON KOBAL

KIDRIČEVA 7, KOPER
13 % na vse storitve (razen podaljševanja in geliranja nohtov ter ličenja)

★ FC SOKOL MARIBOR

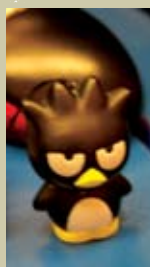
ČRTOMIROVA 9, MARIBOR, www.sokol-maribor.com
10 % na vse programe fitnesa in aerobike

★ SPECTRA INTERNATIONAL

PRODAJALNA TOYLET, BTC HALA A, LJUBLJANA
PRODAJALNA TOYLET, NOVI TC QLANDIA, MARIBOR / info@spectra.si
10 % na superge Heelys

DIGITALNE ZGODBE ★ EURO<26 DELAVNICA

Sredi januarja smo v Kiberpipi organizirali večdnevno EURO<26 delavnico Digitalne zgodbe. Te zanima, kaj je Simona povedala o svoji bungee-jumping izkušnji? Ali kaj je Peter povedal o pingvinih? Vse zgodbe si lahko ogledaš na spletni strani www.euro26.si v galeriji v mapi EURO<26 dogodki). S podporo Britanske ambasade v Ljubljani smo lahko na delavnico povabili tudi dva strokovna gosta iz Canlaw Online. Več o tem, kako je potekal cel projekt, pa si preberi na strani 21.

PRISPEVAJ K SPREMEMBI

»V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero ...« Tako določa Ustava RS v 14. členu in takšne določbe predstavljajo v vseh državah enega najpomembnejših dosežkov sodobne demokracije. Zakaj se nam potem zatika v praksi? Nam res ustreza življenje v svetu, v katerem je toliko sovraštva, trenj in nerazumevanja? NE pravijo mladi, mladinske organizacije in številne druge institucije na nacionalnih in evropski ravni, ki so se združile pod naslovom kampanje **Vsi drugačni – vsi enakopravni** (www.alldifferent-allegal.info).

V Sloveniji je, pod okriljem **Urada RS za mladino** (www.uradzamladino.gov.si), evropska mladinska kampanja za »raznolikost, človekove pravice in participacijo« v polnem zagonu. Do septembra 2007 nas bo opozarjala, da je raznolikost ključnega pomena pri izgrajevanju naših skupnih vrednot. Razumevanje mladih je zelo pomembno za reševanje tega globalnega problema, zato se v Sloveniji kampanji pridružuje tudi program EURO<26. Na www.euro26.si/vsidrugacni najdeš zanimive informacije na to temo:

- ★ aktualni natečaj, dogodki, seminarji in druge aktivnosti povezane z drugačnostjo in raznolikostjo
  - ★ filmi, filmski festivali, glasba, knjige, stripi na temo drugačnosti
  - ★ vse, kar moraš vedeti o človekovih pravicah
  - ★ kaj mladi iz Slovenije mislijo o človekovih pravicah in kaj so drugi mladi evropejci povedali o tem
  - ★ zanimive in pomembne spletne povezave
- Konec februarja se je po dveh mesecih uspešno zaključil **EURO<26 Drugačnostni natečaj**. Kaj za tvoje vrstnike pomeni drugačnost, si lahko ogledaš na www.euro26.si (v galeriji v mapi EURO<26 Drugačnostni natečaj), kjer najdeš več kot 160 fotk na to temo.

50 LET EVROPSKE UNIJE

25. marca Evropska unija praznuje svoj petdeseti rojstni dan. Na ta dan bo minilo natančno 50 let od podpisa Rimske pogodbe. Namen praznovanja je dvojen: praznovanje dolgoletnega sodelovanja držav članic Evropske unije ter pogled v Evropo prihodnosti, kakršno si želijo državljani, zlasti mladi. Izvajale se bodo različne aktivnosti in projekti, namenjeni mladim, kot so "Združene šole Evrope", "Pomladni dan v Evropi", vrh mladih v Rimu ter mnogi drugi. V Sloveniji se bodo med drugim zgodile naslednje prireditve in dogodki:

- ★ **Evropa v zraku** (celo leto po Sloveniji) - ekipa padalcev bo na dogodkih sodelovala s padali, okrašenimi z evropskimi simboli
- ★ **Tvoja Evropa - tvoja prihodnost** (16.-22. februar 2007, Velenje, Ljubljana, Koper, Maribor) - serija 4 debat o prihodnosti mladih v EU
- ★ **Obrazi Evrope** (od marca 2007, Center Evropa, Ljubljana) - serija predstavitev držav članic EU
- ★ **Evropska vas** (9. maj 2007, Ljubljana in druga mesta) - EU stojnica in stojnice, ki jih bodo v središču mesta postavile šole in predstavljale posamezne evropske države
- ★ **EU na vodi** (9. maj 2007, Ljubljana) - ladjica, oblečena v simbole EU, bo vozila po Ljubljani, obiskovalci bodo lahko dobili EU promocijske materiale
- ★ **Debatirajmo o EU** (od 19. marca 2007, po Sloveniji) - serija debatnih turnirjev, na katerih bodo razpravljali mladi iz srednješolskih in študentskih debatnih klubov - svečana otvoritev bo 30. marca. Več o 50. obletnici si preberi na <http://evropa.gov.si/obletnica-eu>

INFORMACIJE O PROJEKTIH:

- ★ www.euro26.si
- ★ EURO<26 e-novice
- ★ revija 26!

$e^{-x} + e^{+x}$

DA VINCI v akciji

V PREJŠNJI ŠTEVILKI SI BIL PRAV FORMALNO PODOČEN O PROGRAMU SOCRATES IN NJEGOVIH PODPROGRAMIH. TOKRAT PA JE ČAS, DA IZVEŠ KAJ VEČ O PROGRAMU LEONARDO DA VINCI IN O PROGRAMU, KI SICER SODELUJE S CMEPIUS-OM, VENDAR PA JE SAMOSTOJEN, SLIŠI PA NA IME MLADI V AKCIJI (PREJ PROGRAM MLADINA).

KAJ JE TO? DA VINCIJEVA ŠIFRA?

Leonardo da Vinci je program, ki je namenjen razvoju poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi. Projekti mobilnosti, ki se v okviru tega programa sofinancirajo, podpirajo mednarodno usposabljanje tako dijakov in vajencev kot tudi oseb na trgu dela in strokovnih delavcev. Ker pa zna biti poklicno izobraževanje včasih suhoparno, da ne rečem dolgočasno, program podpira tudi projekte, ki prispevajo h kvaliteti, inovativnosti in privlačnosti izobraževanja.

Njihovi cilji so izboljšanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti (to ne pomeni, da delijo zastoj mobitele, pač pa da želijo do leta 2013 podpreti 80.000 namestitvev za udeležence programa), podpora posameznikom pri pridobivanju novih znanj, poklicno izobraževanje narediti bolj privlačno, izboljšanje sodelovanja med podjetji, socialnimi partnerji in izobraževalnimi ustanovami ter bolj pregledno priznavanje sposobnosti in usposobljenosti posameznika.

Kako prideš zraven? Na žalost se posameznik ne more prijaviti na razpise v okviru programa Leonardo da Vinci. Lahko te prijavi vsaka pravna oseba, torej šole, podjetja v javnem in zasebnem sektorju, socialni partnerji, univerze, organizacije na vseh ravneh, raziskovalni centri in inštituti ter društva. Sodelovati pa morajo še partnerji iz vsaj treh različnih držav. Pri CMEPIUS-u so ustanovili posebne službe, ki pomagajo pri izpolnjevanju obrazcev in prijavi projektov, saj pogosto prihaja do težav pri prijavi projektov. Te zanima? Več o tem piše na www.cmeplus.si.

ŠE VEČ IZOBRAŽEVANJA – MLADI V AKCIJI

Ta program je namenjen mladim od 13–30 let.

Sodeluje večina Evropskih držav, vsaka od njih ima nacionalno agencijo, ki upravlja fonde ter nudi informacije in nasvete. Zakaj pravzaprav gre? Za neformalno izobraževanje in mobilnost, za izmenjave, prostovoljstvo, financiranje projektov in podobno. Prednostnih nalog je več: evropsko državljanstvo, sodelovanje mladih, kulturna raznolikost in vključevanje mladih z manj možnostmi.

In kako ta reč zglada? Program zajema pet poglobitvenih akcij. Prva je Mladi za Evropo, akcija ki ponuja možnost mladinskih skupinskih izmenjav in s tem mednarodnega učenja. Druga je Evropska prostovoljna služba, v okviru katere mladi lahko preživijo do 12 mesecev kot evropski prostovoljci v tujini in sodelujejo na različnih področjih. Tretja akcija Mladi v svetu omogoča pridobitev podpore za projekte na lokalni ravni. Četrta akcija se imenuje Sistemi podpore za mlade in zagotavlja podporo za pobude, osnovane na komplementarni naravi programov Socrates, Leonardo da Vinci in Mladina. Zgleden primer tega je projekt Culture 2000. Kot zadnja pa je akcija Podpora evropskemu sodelovanju na mladinskem področju, ki podpira in dopolnjuje ostale akcije. Več o teh akcijah pa na www.mva.si in http://ec.europa.eu/youth/yia/index_en.html.

Glede na to, da letošnjo zimo ne spijo niti medvedje in da si izvedel za takšne zanimive programe, res ne moreš spati. Izbori si prostor na internetu in odsraj na spodaj navedene strani. Tam te čaka še marsikaj koristnega in zanimivega, marsikaj, kar te zna hitro prepričati, da urno izkoristiš ponujene možnosti in, no ja, zgrabiš izobraževanje.

KO SE SPOMLADI PREBUJA NARAVA IN VSE OKOLI NAS ZAČENJA CVETETI, KO SE NARAVA ODEVA V TISOČ BARV, SE V MARSIKOMU MED NAMI PREBUDI ŽELJA, DA BI ŠEL POGLEDAT VSAJ DO SOSEDOV, KAKŠNA POMLAD JE TAM ČEZ ... DA PA NE BI IZGUBLJALI DRAGOCENEGA ČASA S TEM: KAKO, KAM, KDAJ, TI PREDLAGAMO NAJENOSTAVNEJŠO REŠITEV – GREMO Z VLAKOM!

GRADEC – DUNAJ – SALZBURG

Gradec, živahno mesto s številnimi zgodovinskimi in kulturnimi zakladi, mesto na stičišču različnih evropskih kultur je s svojim zelo dobro ohranjenim mestnim jedrom na Unescovem seznamu svetovne kulturne dediščine. Brez dvoma ti bo ostala v spominu Grajska gora (Schloßberg) s stolpom. Čarobna privlačnost Dunaja ne bo nikoli zbledela, čeprav so časi Habsburžanov, dvornih plesov in kočij po mestnih ulicah že zdavnaj minili. Ostale so številne stavbe, kraji in znamenitosti, ki so neme priče nekdanjega cesarstva. Lahko bi napisali knjigo, če bi hoteli predstaviti vse, kar lahko vidiš in doživiš na Dunaju, za vsakim vogalom pa je gotovo tudi katera od številnih kavarn, brez katerih Dunaj ne bi bil Dunaj.

Za konec tedna, ob praznikih ali kar tako je enodnevni izlet do Salzburga z vlakom lahko prijetno doživetje. Mesto Mozarta te bo očaralo s številnimi znamenitostmi in če želiš mesto videti z višine, se lahko povzpneš do največje trdnjave v Evropi, ki je simbol Salzburga, tako kot so tudi Mozartove kroglice.

In kako v Avstrijo? Železniške povezave z Avstrijo so več kot dobre. Pri potovanju v Gradec ali na Dunaj lahko koristiš ponudbo SPAR SCHINE po ceni 19 evrov (Gradec) oziroma 29 evrov (Dunaj). Ponudba velja pri potovanju v Gradec z vlakom EC 100/101, pri potovanju na Dunaj pa z vlaki 150/151 EC Emona, 156/157 EC Zagreb, 158/159 EC Croatia in 1458/1459. Cena velja za potovanje v eno smer v 2. razredu. Število mest po tej ponudbi je omejeno!

Potovanje z vozovnico CITY STAR je še cenejše, vendar za to vozovnico veljajo določena pravila (v odhodu ni omejitev, vrnitev pa je mogoča šele od 0.00 ure prve nedelje po začetku veljavnosti vozovnice). S tovrstno

vozovnico stane povratno potovanje iz Ljubljane do Dunaja - če je v skupini 5 oseb - 33,60 evra na osebo.

Za potovanja do Gradca (pa tudi Beljaka in Celovca) je potnikom na voljo posebej ugodna ponudba REGIO AS. Povratna vozovnica Ljubljana - Gradec za imetnike kartice **SŽ-EURO<26** stane 25,80 evrov.

BENETKE

Izjemne in enkratne zaradi svoje lege, nastanka in urbanistične zasnove, zaradi svojih neprecenljivih umetniških zakladov ... Vsemu temu dodajmo še legende, zgodovino in osebnosti, ki tvorijo nenadkriljivo lepo in pestro podobo beneškega sveta, ki je zrasel iz begunskih koč na laguni v svetovno silo - državno, vojaško in umetniško. Seveda ne moremo tudi mimo številnih prireditev, od pustnega karnevala do regat, od koncertov, gledaliških in filmskih festivalov do umetnostnih in zgodovinskih razstav s svetovnim odmevom. Vsakogar pa posebej očara in sprosti beneški vsakdan, navezan na vodo; okolje brez avtomobilov. Mi pa imamo to srečo, da so nam Benetke tako blizu, da lahko odidemo tja kar na enodnevni izlet ...

V Benetke lahko potuješ z vlakom EuroCity Casanova ali z nočnim EN vlakom Venezia. Povratno potovanje v 2. razredu za relacijo Ljubljana - Venezia Santa Lucia po ponudbi SMART PRICE stane le 30 evrov. Število sedežev po tej ponudbi je omejeno, prav tako pa je treba vozovnico kupiti najmanj 7 dni vnaprej. Skupine imajo seveda tudi na tej relaciji popust.

Nekoliko dražja, a cenovno še vedno ugodna, je povratna vozovnica TOURIST, ki je namenjena posameznikom in stane 40 evrov.

BUDIMPEŠTA

Prestolnica Madžarske je veličastno mesto ob bregovih Donave, polno mostov, ki jo povezujejo in točk za ogleda. Nekaj posebnega je Ribiška trdnjava, od koder se ponuja čudovit razgled na Donavo in Pešto. Ogleda vredna je tudi nekdanja Kraljevska palača, na sprehodu ob obali Donave pa lahko čez reko občuduješ madžarski parlament, ki je vsekakor eden najbolj znanih simbolov Budimpešte. Preko mostu lahko obišeš tudi Margaretin otok. V Budimpešto lahko potuješ z dnevnim vlakom

IC Citadella, ki preko mejnega prehoda Hodoš

vozi vsak dan. Poleg Citadelle lahko vsak dan potuješ še z nočnim EN vlakom Venezia čez Zagreb. Za potovanje z vlakom IC Citadella stane povratna vozovnica 2. razreda za relacijo Ljubljana - Budimpešta le 39 evrov. Povratna vozovnica 2. razreda za relacijo Ljubljana - Budimpešta z vlakom EN Venezia stane 55,80 evra. Skupine 6 oseb in več plačajo za povratno vozovnico 2. razreda le 44,20 evra na osebo. In še razlog več za čimprejšni obisk Budimpešte: do 20. marca bo v budimpeškem muzeju lepih umetnosti na ogled retrospektivna razstava del Vincenta van Gogha.

PRAGA

V Ljubljani je Jože Plečnik pustil neizbrisen pečat, njegov pečat pa nosi še eno mesto in to je Praga. Letos mineva 50 let od Plečnikove smrti, zato je skrajni čas, da se odpraviš v Prago - z vlakom EuroCity Jože Plečnik 100-101, ki vozi na relaciji Ljubljana - Praga. Še posebej ugodna je vozovnica PRAGA SPEZIAL, ki velja za potovanje v 2. razredu, za relacijo Ljubljana - Praga, ki stane le 29 evrov. Pri tej ponudbi ne veljajo dodatni popusti, število sedežev pa je omejeno. Sedeže je mogoče rezervirati kar tri mesece vnaprej.

BEOGRAD

Obujanje spominov za tiste, ki so ga doživeli, nekaj povsem drugačnega za mlajše generacije. Stara trdnjava Kalemegdan, sto in več let ohranjena bohemsko četrt Skadarlija, razgled z Avale, poletje na Adi Ciganiji ... Beograd pa je tudi idealno izhodišče za potovanja v notranjost Srbije ali na črnogorsko obalo. Vlaki te lahko popeljejo v Niš, Vrnjačko Banjo, Bar in drugam. Povezave z Beogradom so dobre: pet vlakov v vsako smer na dan. Cena, še posebej za potnike v skupini, pa je zelo ugodna, saj imajo skupine kar 40-odstotni popust. Povratno potovanje v skupini med Ljubljano in Beogradom v drugem razredu stane 51,20 evra.

Želimo ti ugodno potovanje z vlakom in nepozabna doživetja!

30% ★ 25%

EURO<26 POPUST
S KARTICO SŽ-EURO<26

INFO: ŽELEZNIŠKE POSTAJE ★ WWW.SLO-ZELEZNICE.SI ★ POTNIK.INFO@SLO-ZELEZNICE.SI

VSAKDO, KI JE OBISKAL VEČ EVROPSKIH PRESTOLNIC, MED NAJBOLJ ZANIMIVIMI OZIROMA NAJLJUBŠIMI NE BO POZABIL NAVESTI LIZBONE. MESTO PRIČARA DOMAČNOST ŽE TAKOJ OB PRIHODU, KO JE LETALIŠČE LE LUČAJ STRAN OD SREDIŠČA OZIROMA GA DO NJEGA LOČI DESETMINUTNA VOŽNJA Z AVTOBUSOM. OBLETAVANJE LETAL NAD GLAVO JE LIZBONSKI VSAKDAN, KAKOR TUDI »HRIBČKI IN DOLINICE«, KAR JE NAVADNO PRVI VTIS, KI GA OMENI OBISKOVALEC, MESTO JE NAMREČ HRIBOVITO IN ŠE ENKRAT HRIBOVITO. NATO TISTI, KI JE MESTO DOŽIVEL IN OBČUTIL, NE POZABI NA »PRIJAZNE PREBIVALCE, TOPLO KLIMO, MORJE, VERO, MAJHNOST, BELE HIŠKE, MEDITERANSKE RASTLINE, POCENI ŽIVLJENJE ...«

Grški mit govori, da je mesto odkril Odisej na potovanju iz Troje proti domu. Še zdaj ni znano, ali so to evropsko mesto ustanovili Grki ali Feničani. Vsekakor drži, da je prestolnica (govori zgodovina) znana po vojaških uspehih in Vasco da Gami oziroma njegovih potovanjih – prvi je namreč priplul do Indije. Tisti, ki so si uspeli ogledati še ostala mesta Portugalske, kakor tudi Portugalci vedo, da se med sabo zelo razlikujejo. Pregovor pravi: »Porto dela, Braga moli, Coimbra študira, Lizbona uživa.« Strnjeno in preprosto: če se v Lizboni nisi zabaval, potem najprej preveri, če si pristal v pravi prestolnici.

Čar Lizbone ni le v njenih arhitekturnih in kulturnih lepota, ponaša se tudi z izvrstnim nočnim življenjem, ki ga lahko uvrščamo med najboljše v Evropi. Zabava se začne s sončnim zahodom in traja vse tja do jutra. Mesta ne smeš zapustiti, če se prej ne ustaviš v kakšni od Fado hiš, kjer je ob izvrstni lokalni kuhinji mogoče prisluhniti nostalgичnim zvokom fada, portugalski »pesmi žalosti«. Najbolj avtentične fado hiše so v Alfami in Lapu. Največji sloves ima lokal **SENHOR VINHO**, ki ga lasti eden najboljših fado izvajalcev v državi, Maria da Fé.

Posebno mesto v nočnem življenju Lizbone ima Barrio Alto. Staro okrožje ponuja veliko izbiro tipičnih portugalskih in mednarodnih restavracij in je hkrati dom punkovske, metal, gotske, hip-hop in ragge scene. Konec tedna se tu ulice napolnijo z gručo ljudi, ki se zabava ob pitju mojitosov in piva ter poslušanju različnih ritmov glasbe od sambe do afriških ritmov. Vse bolj popularen in živ postaja tudi okoliš Docas (pristanišče); živahni so tudi Avenia 24 de Julho in Parque das Nacoes.

Prijubljena čajna hiša in kavarna **PAVILHÃO CHINES** (Kitajski paviljon) je vredna obiska že zaradi nenavadne dekoracije, ki jo sestavlja zbirka antičnih in drugih predmetov s celega sveta. Poleg pristnega stila in ambienta ponuja tudi izvrstne koktejle, dobre priboljške, možnost igranja biljarda in zabavno vzdušje ob nežni glasbi.

V udobnem salonskem baru **BICAENSE** se navadno zabava sproščena družba žurerjev in uživa v zvokih hip house in future soul glasbe, ki ga vrtijo lokalni DJ-ji.

Trendovski bar **CINCO LOUNGE** ima najboljšo

ponudbo koktajlov v mestu. Po močnejšo pijačo pa se bo treba odpraviti v **HOUSE OF VODKA** s futuristično dekoracijo, različnimi vrstami glasbe in, kot pove že samo ime, 300 različnih vrst vodke. Ljubitelji vin bodo 300 različnih vrst portskega vina (belega, rdečega) lahko okušali v **SOLAR DO VINHO DO PORTO**, ki domuje v zgradbi iz 18. stoletja.

SIDE je v Barriu Altu in je edini, kjer se je mogoče ustaviti tudi podnevi. Za kosilo ponujajo lahko domačo hrano, ponoči pa sveže sadne sokove in tipične alkoholne pijače. Ker je lokal manjši, se ležerni obiskovalci kdaj odpravijo tudi na cesto, kjer se družijo s strankami popularnega bara **CLUBE DA ESQUINA**, ki domuje nekaj korakov stran. Ta privablja z nacionalno pijačo, caipirinho, živahno množico pa ogrejejo DJ-ji s hip-hopom, electronic in house glasbo.

Ljubitelji jazz scene se lahko odpravijo v **B'ARTIS**, kjer je z lesenim pohištvom in posterji klasičnih starih filmov pričaran ambient preteklih desetletij. Najstarejši tovrstni klub **HOT CLUBE** (www.hcp.pt) je znan po visokem standardu klasičnega jazzja.

Za tiste, ki si želijo domačo in poceni zabavo, je prava izbira **PORTAS LARGAS** (Široka vrata), popularen staromodni bar, ki z udobnim vzdušjem privablja tako običajne pivce kot turiste. Temu ob bok bi lahko postavili **BARATUX** (Vou ao Camões), ki je obvezna postojanka za tiste s plitkimi žepi – navadno študente.

Nadaljujmo s klubi, ki se odprejo šele pozno ponoči. V Barriu Altu je znan **INCÓGNITO** (www.incognitobar.com), kjer vrtijo hite iz 80-ih in 90-ih, alternativni pop in techno glasbo. Vsako soboto tu med drugim vzdušje zaokrožijo s tematskimi večeri »Pop Pop and Away«.

FRAGIL je popularen starejši klub, ki privablja svetovljane in postavlja smernice lizbonski zabavni sceni. Tu se odvijajo najboljši dance partyji ob elektro in house ritmihi.

Klub za bogataše **KAPITAL** (www.kapital.pt) je elegantno dekoriran lokal v treh nadstropjih. Vsako od njih ima svojevrsten stil glasbe in svoje goste. Zgoraj je VIP salon in plesišče, kjer vrtijo plesno glasbo, nadstropje nižje prostor za druženje in bar ter v kleti glasba iz 80-ih.

Evropsko znan house klub **KREMLIN** je nujna postojanka vseh oboževalcev dance scene. Ko ti je zadosti divjih ritmov, se lahko odpraviš v sosednji klub **PLATEAU**, kjer vrtijo pop glasbo iz 80-ih in 90-ih. V bližini je tudi **XAFARIX**, kjer se odvija glasba v živo in predstavljajo nekateri najboljši, sodobni portugalski glasbeniki. Tu igrajo vse od popa do hard rocka.

V Alfami je **LUX FRAGIL** (www.luxfragil.com), najboljši nočni klub v mestu, nekateri menijo, da tudi najboljši v Evropi. S solastnikom Johnom Malkovitchem je bil klub gostitelj nekaterih najboljših nastopov v Lizboni. Znani DJ-ji vrtijo najboljšo pesmi tribal housa, techna, elektra ali

noč v

tekst: Katja Jerač, Maja Hitij / foto: turismolisboa

LIZBONA

Nekaj posebnega je tudi preživeti noč v odštekkanem večnamenskem kompleksu **CHAPITO** (www.chapito.org), ki se nahaja v Alfama okrožju in »oddaja« edinstven razgled na mesto, večerjo in pijačo, ki jih spremljajo ples in petje, žongliranje, nastopi in druge kulturne aktivnosti. Chapito ni le bar in restavracija, ampak tudi šola za cirkusante, v kompleksu se odvijajo koncerti, gledališke prireditve in umetniške razstave.

BEAM ME UP, SCOTTY

Najboljša možnost je, če se v Lizbono odpraviš z letalom. Letalske karte se gibljejo okoli 220 evrov (iz Ljubljane); če se tja odpraviš denimo iz Milana pa bo povratni let stal okoli 100 evrov.

LAHKO NOČ

Noč v hostlu boš lahko preživel že za 16 evrov na noč, najbolj udobne namestitve na noč stanejo približno 20 evrov. Med priljubljenimi »postajami« mladih turistov so **TRAVELLERS HOUSE**, **OASIS BACKPACKERS MANSION LISBOA** (www.oasislisboa.com) in **ALBERGO OLISIPO** (<http://albergoolisipo.com>), ki se vse nahajajo v samem srcu mesta.

TOP 3

Lizbona je mesto različnih možnosti – tako ne bo težko dneve popestriti z ogledi muzejev, gradov, cerkva in drugih znamenitosti. Vsekakor se je vredno ustaviti na gradu **CASTELO DE SÃO JORGE**, ki se nahaja na najvišji vzpetini starega dela mesta, kjer naj bi to začelo nastajati. Višinsko razdaljo v tem hribovitem mestu si je vredno krajšati z znanim dvigalom **SANTA JUSTA**, ki povezuje četrti Bairro Alto in Baxio. Čas si je vredno vzeti še za **STOLP BELÉM**, katedralo Santa Maria Maior, muzej Calouste Gulbenkian, ki je eden največjih v državi, samostan Jerónimos in dva muzeja: Narodni muzej antične umetnosti (Museu Nacional de Arte Antiga) in Muzej portugalskih mozaikov iz ploščic (Museu dos Azulejos).

EURO<26

Če si imetnik kartic EURO<26, lahko v Lizboni (in po vsej Portugalski) uveljavljaš mnoge popuste – v muzejih in galerijah do 60 %, v hostlih 10-20 %, v modnih in športnih trgovinah od 10 %, v kavarnah in okrepčevalnicah 5-20 %, na rent-a-car 10-20 %, na različna transportna sredstva do 50 % ...

www.euro26.org

www.juventude.gov.pt/Portal/Lazer/CartaoJovem

VEČ INFORMACIJ

- ★ www.golisbn.com
- ★ www.visitportugal.com
- ★ www.portugalvirtual.pt
- ★ www.atl.turismolisboa.pt

drum and bassa v spodnjem prostoru, medtem ko je zgoraj bolj sproščen »vibe« z alternativnimi zvoki. Vsake toliko priredijo tudi manjše nastope jazza, folka in akustične glasbe ali drugih žanrov.

V Alcantari najdemo **BLUES CAFE**, ki je mešanica restavracije, bara in diskoteke, kjer se vrtijo tako latino glasba kot disko hiti iz 80-ih. Nedaleč je tudi **PARADISE GARAGE**, nekdanje skladišče, ki je eno najboljših mest za poslušanje lokalnih in tujin skupin ter garage glasbe.

Če se odpraviš proti пристanišču, se ustavi v **Docks** klubu, kjer odmevajo zvoki 80-ih, brazilski in plesni od popa do trance. Če ti ostane še kaj časa, je tu tudi **OP ARTU**, ki je kavarna podnevi in glasbeni klub ponoči. Ob elektronski in house glasbi se odvijajo najboljši žurji, ki trajajo, dokler na plesišče ne posijejo prvi sončni žarki.

V klubu **Buddha** (www.buddha.com.pt) pričarajo orientalsko »sceno« majhni in veliki kipci Bude. V udobno opremljenem prostoru goste navdušuje »chill out« glasba, v baru pa vrtijo deep house. Pogosto v Klubu organizirajo tudi tematske večere.

ČILENSKA PUŠČAVA ATACAMA, NAJBOLJ IZSUŠENA PUŠČAVA NA SVETU. RAZLIKA MED DNEVNO IN NOČNO TEMPERATURU JE VČASIH VEČ KOT 50 °C, POLEG TEGA PA LEŽI ZELO VISOKO NAD MORJEM IN PREMAGOVATI JE TREBA VELIKE VIŠINSKE RAZLIKE. IN POVRH VSEGA JE ČISTO OPUSTELA. ALI PO BESEDAH PROFESORJA ZDZISLAWA RYNA, NAJVEČJEGA POLJSKEGA STROKOVNJAKA ZA TA DEL SVETA: »V PRIMERJAVI Z ATACAMSKO PUŠČAVO JE SAHARA BOTANIČNI VRT«.

BOJ S PUŠČAVO

Če se torej odpraviš čez Atacamo peš, je psihična in fizična izčrpanost zagotovljena. Nahrbtnik, poln zaloge hrane in vode, tehta več kot 40 kg. Načrtovala sva, da bova vsak dan prehodila 30 kilometrov, pa se je kmalu izkazalo, da to presega najine zmogljivosti. Kmalu po začetku poti sva naletela na številne zelo strme vzpone. Višinska razlika v enem dnevu je bila včasih celo več kot 1500 metrov. Zaradi dnevnih temperatur do +30 °C je bila hoja še toliko bolj težavna, medtem ko se ponoči temperatura spusti na -20 °C. Eden od problemov je bil tudi kratek dan: svetlo je bilo samo 10 ur, ponoči pa je bilo nemogoče mirno spati, ker se je zelo močen veter konstantno zaletaval v šotor. Žulji, ki sva jih "pridelala" čez dan, so se ponoči posušili, ampak po trekingu naslednji dan sva bila spet na istem oziroma še na slabšem, saj so se pojavili novi žulji.

PO STOPINJAH INKOV

Za treking sva izbrala starodavno pot Inkov (Camino de Inca). Pot poteka prek gorskih sedel, kar nama je omogočilo, da sva se izognila plezanju čez Andske vrhove, ki v Atacami sežejo tudi več kot 5000 metrov nad morje. Najino utrujenost, boleča ramena in žulje na nogah je poplačalo zadovoljstvo, ki so ga z vsakim kilometrom prinesli prizori, ki ti vzamejo dih: čudovita pokrajina, slikoviti kanjoni, ki spominjajo na lunine, ledena odeja na najvišjih vrhovih in vulkanih. Ponoči, če ni vetra, lahko vidiš milijone zvezd, ki pokrivajo celo nebo do obzorja.

Naposled sva dosegla posušeno slano jezero Salar de Mariqunga. Čeprav sva jemala tablete proti višinski bolezni, sva se počutila šibka in težka. Na srečo nisva dobila diareje ali slabosti, ampak je bilo kljub temu težko hoditi. Slikovita pokrajina, še posebej lagune slane vode sredi suhega jezera, so vzdušje malo popravile.

Ampak tudi to ne pomaga pri dejstvu, da sva zaradi močnega vetra kljub vročemu soncu zmrzovala.

KO ZALOGA POIDEJO

Najin dnevni obrok je bil sestavljen iz nekaj stogramske mešanice kristaliziranega sadja, oreškov in hrane za otroke, ki sva jo poplaknila z izotonično pijačo in okoli tremi litri vode. Samo dvakrat sva imela priložnost jesti bolj obilen in bolj »prefinjen« obrok ter obenem napolniti najine zaloge hrane in vode. Prvič je bilo v vojaški bazi na čilsko-argentinski meji, drugič pa v ogromnem rudniku na najini poti. Slednji je bil še posebej dobrodošel, ker so nama zaloge vode skorajda že pošle, midva pa še nisva zagledala niti obrisa rudnika, čeprav je bil na najinih mapah jasno narisan. Takrat celo noč nisva mogla spati. Nestrpno sva pričakovala svitanje, da končno doseževa civilizacijo. Ob zori sva hitro pospravila šotora in se odpravila proti severu. Pred nama se je pojavila precej strma gora. Plezala sva kot nora in ko sva končno dosegla vrh, se je pred nama razkril čudovit pogled: ogromen rudnik, številni tovornjaki, stavbe, ljudje ... Ta rudnik bakra zaposluje 15.000 ljudi! In sprejeli so naju zelo lepo. Ampak naslednji dan sva morala nadaljevati s trekingom.

SALAR DE ATACAMA

Najtežji del najinega potovanja je bilo prečkanje največjega posušenega slanega jezera v Atacami. Treking čez Salar de Atacama je izgledal, kot bi se želel prebiti čez ogromno močvirje. Z vsakim korakom sva se pogreznila do polovice meč. Po celodnevem boju, ko sva uspela prebroditi samo 11 kilometrov in pri tem z veliko težavo reševala najino opremo, sva se odločila, da bova hodila bolj po robu posušenega jezera, pa čeprav bo to podaljšalo najino pot. Proti koncu poti sva bila že popolnoma izčrpana. Bolj ko so minevali dnevi, težje je bilo uživati v izjemnih lepotah pokrajine – bela sol, ki se svetlika v soncu, slane lagune, nekaj ptic in majhni grmički na obrobju. Vso svojo moč moraš skoncentrirati na naslednji korak. Tvoje misli so zaposlene s sanjanjem o hrani, vodi, morju, tvojih najdražjih ...

Ampak nisva obupala. Ko se je najin cilj, San Pedro de Atacama, pojavil v daljavi, nama je to dalo krila. Bil je res neverjetno: skoraj nič nisva počivala, tudi boleče, žgoče noge niso bile pomembne. Vse, kar je bilo pomembno, je bil cilj, ki je rasel pred najinimi očmi.

TREKING ČEZ PUŠČAVO

Ekspedicija Atacama 2001 je bil prvi poskus trekinga čez najbolj suho puščavo na svetu, čilensko Atacamo. Več kot 600 kilometrska pot se je začela v Copiapu, po dolini med gorovji Cordillera de Domeyko in Cordillera Claudio Gay, drugi del pa je potekal čez Salar de Pajonales, Salar Punta Negra in Salar de Atacama, nakar se je pot zaključila v San Pedro de Atacama. Udeleženca ekspedicije sta bila študenta iz Krakova, Michał Thlon in Piotr Różalski, katerih dosežki vključujejo tudi 500 kilometrsko pot, ki sta jo prehodila ob vzhodni obali Bajkalskega jezera, premagala sta tudi 1000 kilometrov dolgo pot čez mongolsko puščavo Gobi. Ekspedicija Atacama 2001 je trajala 26 dni boja z naravo in predvsem s človeškimi zmogljivostmi.

tekst: Michał Thlon in Piotr Różalski, Poljska / foto: www.chiletourism.cl

PODNEBJE NA ZEMLJI SE PO NARAVI SPREMINJA S TRENDI SEGREVANJA IN OHLAJANJA, KI SO DEL NORMALNIH PODNEBNIH CIKLOV. ZATO JE TEŽKO LOČITI, ALI JE SEGREVANJE NARAVNI POJAV ALI GA JE POVZROČIL ČLOVEK. ZNANSTVENE RAZISKAVE KAŽEJO, DA SE DELNO PODNEBJE SPREMINJA ZARADI NARAVNIH FAKTORJEV, VENDAR PA DOKAZANO NA SPREMINJANJE PODNEBJA VPLIVA TUDI ČLOVEK S SVOJIMI DEJAVNOSTMI. GLAVNI VZROK ZA NASTANEK EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV, KI POVZROČAJO SPREMINJANJE PODNEBJA, JE SEŽIGANJE FOSILNIH GORIV. ČEPRAV SO LAHKO POVPREČNO VIŠJE TEMPERATURE NEKATERIM VŠEČ, TO ŠE NE POMENI, DA IMA SPREMINJANJE PODNEBJA SAMO POZITIVNE PLATI. KAR NEKAJ POSLEDIC POVPREČNO VIŠJE TEMPERATURE NI ZAŽELENIH.

GLOBALNO SEGREVANJE – LOKALNO OHLAJANJE?

Segrevanje ne bo povsod enako. Znanstveniki predvidevajo, da bo segrevanje močnejše na polih in manjše ob ekvatorju. Ponekod lahko pride celo do lokalnega ohlajanja. Kontinentalni svet bo doživel močnejše segrevanje kot obalni predeli. Kontinentalni predeli lahko zaradi tega trpijo bolj številne in bolj intenzivne vročinske valove.

POLARNI MEDVEDI BREZ LEDU?

Predvidevajo, da se bo v prvi tretjini 21. stoletja pojavilo pospešeno taljenje ledu in Alpah. Do 2035 lahko izgine polovica sedanjih ledenikov, do sredine stoletja pa tri četrtine ledu. Led se bo topil tudi na polih, kar bo še bolj porušilo ravnovesje v že načetih polarnih ekosistemih. Prav tako se bodo stalila trajno zamrznjena tla – permafrost, na katerih so zgrajene stavbe, ceste, železnice in daljnovodi. Na sliki je polarni medved na ledu na otoku Herald, v morju Chuckchi na Aljaski (foto: Greenpeace/Daniel Beltra).

VEČ MORJA?

Višje temperature bodo povzročile ekspanzijo oceanov (voda se širi s segrevanjem) in taljenje kopenskega ledu na polih. To bo imelo za posledico povečanje volumna vode v svetovnih oceanih in dvig morske gladine. Na priobalnih območjih se nahajajo ne samo ranljivi ekosistemi, ampak tudi več kot 50 % svetovne

populacije, ki bo izpostavljena naravnim nevarnostim, kot so nevihte, poplave, erozija obal in vdori slane vode v pitno vodo.

ŠE VEČ DEPRESIJE V VELIKI BRITANIJ?

Spreminjanje podnebja bo imelo učinke na zaloge vode zaradi sprememb v padavinah. V že tako suhih področjih bo prišlo do širjenja puščav, ker podnebne spremembe ne prinašajo povečanih padavin, temveč zmanjšanje le-teh zaradi višanja temperatur. Dandanes že 20 % svetovnega prebivalstva nima zadostnega dostopa do čiste pitne vode. Nasprotno se bodo padavine povečale ponekod, kjer jih je že preveč – npr. v Veliki Britaniji in Belgiji.

KAVA V SLOVENIJI?

Izračuni so pokazali, da bi podvojene koncentracije CO₂ v ozračju povzročile, da se tundra, tajga, zeleni in zimzeleni gozd premaknejo za do 600 km proti poloma. Tropski deževni gozd bo verjetno pokrival večji del ozemlja kot danes. Prav tako se bodo spremenili pogoji za kmetovanje, kar bo pripeljalo do nevarnih sprememb za nekatere države v razvoju. Nevarnost podhranjenosti bo narasla, ker pogoji za prilagoditev kmetijstva, kot so zamenjava kultur, vodni inženiring in izboljšanje prsti, ne bodo možni. Ob dvigu temperature za 2 °C npr. velik del Ugande postane neprimeren za gojenje kave - za državo, ki je gospodarsko odvisna od izvoza kave, je to težak udarec. V letu 2003 pa so kmetje po vsej Evropi izgubili svoj pridelek zaradi nenormalno vročega in suhega vremena.

MALARIJA V TVOJI SOBI?

Bolj pogosti in intenzivni vročinski valovi, še posebej tisti v urbanih območjih, skupaj z drugimi vrstami vremenskih ekstremov, bodo povzročili pogostejše zdravstvene težave, že sedaj pa so identificirani kot povzročitelji večjega števila smrti. Prav tako so na spremenjene pogoje občutljivi virusi in škodljivi organizmi. Še posebej to drži za malarijo.

KAJ LAHKO STORIM?

Ker je vsak od nas potrošnik, lahko z majhnimi spremembami svojih navad tudi vsak od nas vpliva na zmanjšanje vpliva na spreminjanje podnebja. To lahko posameznik stori z manjšo uporabo energije, bolj pogosto rabo sredstev javnega prevoza, z recikliranjem ali kupovanjem lokalno in ekološko pridelane hrane. Številne nasvete lahko najdeš na www.focus.si (rubrika potrošništvo).

**KAJ JE POLARNI MEDVED
POIŠČE Z LEDU?**

NASTALI SMO POVSEM SPROŠČENO, PREKO POGOVORA, KI SE JE ZAČEL VRTETI OKOLI ŽIVALSKÉ TĚME. JAZ, DA IMAM PRAVO MALO ZAVETIŠČE MAČK, DA BOMO BANKROTIRALI OB HRANJENJU ZAPUŠČENIH ŽIVALI S CESTE IN DA SE PO NAŠIH ULICAH ŽE NEKAJ ČASA POTEPA EN MEŠANEC Z MODRIMI OČMI. JEZA NAD ČUDNIM OBNAŠANJEM LJUDI JE RODILA ISKRICO UPANJA IN MOTIVACIJO, DA NEKAJ PA VĚNDARLE POSKUSIMO SPREMENITI. MLADI »BORCI« ZA ŽIVALI SO SE RODILI. TAKRAT NAS JE BILO PET, DANES NAS JE ENAJST.

MLADI za živali

S.O.S. ZA ŽIVALI

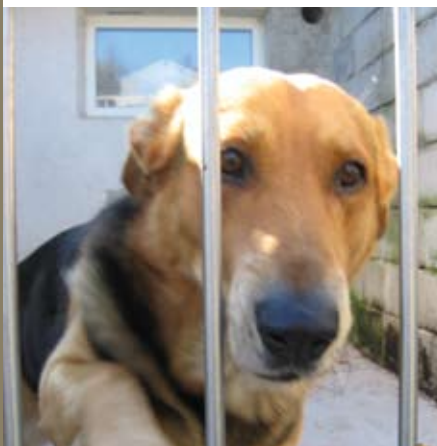
Sestavili smo načrt projekta in ga kot mladinsko iniciativo prijaviли na Program MLADINA. Zgradili smo tri pasje hišice z velikim dimnikom, jih pobarvali in streho prelepili s pluto. »Ta hišica je namenjena zbiranju hrane za zavržene pse in mačke v zavetiščih« piše na njih. Postavili smo jih v tri večje trgovine v Trbovljah. Tuš, Spar in Mercator. Natisnili smo letake, kjer smo kupce opozarjali na živalsko problematiko, prosili za hrano in odeje, na strehe smo obesili fotografije živali, ki čakajo v zavetiščih na nove lastnike, in bili skrajno dobre volje. Tisti petek in soboto, ko se je vse skupaj sploh začelo, smo morali vse tri hišice vsaj dvakrat sprazniti. Solzne oči in radost v srcu. Vsem ljudem pa vendarle ni vseeno! Čeprav bi bili silno veseli, če bi kdo dejansko posvojil kakšno pasjo »mrcino« iz zavetišča.

PRAVI JUNAKI KOSMATINCEV

Naša akcija pa s tem ni bila končana. Nam najljubši del se je šele začel. Hrano, odeje in denar smo odpeljali v tri zavetišča, kjer smo spoznali prave junake te zgodbe. Ljudi, ki vsak dan skrbijo za pasje in mačje prebivalce zavetišč. Malce sprehoda, malce igre in veliko čohljanja smo pustili v zavetiščih. Pa malo solzic tudi, saj nam je kljub vsemu zelo hudo, ko jih zapuščamo. Oglasili smo se v zavetišču Zonzani v Dramljah, v Društvu proti mučenju in zaščito živali Maribor in v Zavetišču Horjul. Vsem skupaj smo oddali preko 650 kilogramov hrane, razdelili pa bomo še 400 kilogramov hrane, ki jo imamo že pripravljeno za odvoz. Da, naši trboveljski prebivalci so v pičlih treh mesecih prispevali preko tone živalske hrane, za kar smo jim resnično hvaležni, kužki in mucki pa še bolj.

AKCIJE NIKOLI NI KONEC

Mladi za živali sodelujemo tudi s prostovoljci Društva za pomoč živalim POŽIV. Tako smo jim v hrambo naredili še dve hišici, s katerimi bodo v celoti pokrili Celjsko regijo, mi pa se bomo po končanem projektu lahko osredotočili na nadgradnjo projekta v drugih slovenskih mestih.

Dve hišici pripravljamo tudi za sosednji mesti Zagorje in Hrastnik, saj je Zasavje mala in zelo povezana regija.

V sodelovanju z veterinariko Vanjo Knez smo pripravili predavanje na temo etičnega ravnanja z živalmi in se skupaj s še dvema kosmatincema v februarju odpravili v osnovno šolo mesta Hrastnik, kjer smo učencem pokazali, kako pravilno ravnamo z domačo živaljo ter omogočili tistim, ki doma nimajo živali, da psa ali mucko tudi pobožajo. Preden pa se bo naš projekt končal, bomo izdali tudi brošuro s koristnimi živalskimi informacijami in nasveti za vse lastnike in tiste, ki o tem razmišljajo. To brošuro bomo razdelili v nabiralnike gospodinjestev v Trbovljah. Te zanima kaj več? Oglasi se nam! Mladi za živali se nahajamo v Mladinskem centru Trbovlje, Rudarska 6, Trbovlje, lahko pa nas kontaktiraš po e-mailu s.o.s.zazivali@gmail.com.

DAJMO JIM PRILOŽNOST

Projekt se je uradno končal konec februarja, vendar našega gibanja zagotovo ne bo konec. Projekt bomo nadgradili, se povezali s podobno mislečimi, se še bolj potrudili. Potrudili se bomo, da bomo živali in njihove težave približali ljudem, kajti ljudje jih lahko rešijo, le malce truda in ljubezni je potrebno. Vendar zagotovo dobiš več, kot daš. Ni nam vseeno, kaj se dogaja z živalmi brez lastnikov, naj ne bo tudi tebi. Daj jim priložnost!

ALI KDAJ LISTAŠ PO REKLAMNIH KATALOGIH MEGA MARKETOV IN SE SPRAŠUJEŠ, KDO JE DOBROTNIK, KI JE POSTAVIL TAKO ČEDNE CENE DOLOČENIH ARTIKLOV? MISLIM NA OBLEKE, FOTOAPARATE, RAČUNALNIKE, HRANO IN ŠE IN ŠE ZA CENO, KI JE V PRIMERJAVI Z IZDELKI DRUGIH PROIZVAJALCEV NIŽJA TUDI ZA POLOVICO. ČE SI NA LEPSI STRANI KATALOGA, RES, DOBROTNIK. KAJ PA ČE SI NA DRUGI STRANI? ČE SI DELAVEC IZ DRŽAVE, KI JO TAKO POLITIČNO KOREKTNO IMENUJEMO DRŽAVA TRETJEGA SVETA IN DELAŠ ZA NITI NE 1\$ (0,76 €) NA URO CEL DAN V NEZNOSNIH RAZMERAH? SE TI TA OSEBA ŠE ZDI DOBROTNIK? MOGOČE, KER BI BIL DRUGAČE PRECEJ BOLJ LAČEN.

Pojdi na domišljijško potovanje v Tanzanijo. Čez gozd, ki je dom mnogih fascinantnih živalskih in rastlinskih vrst in idilično potuj vse tja do obale Viktorijinega jezera, tako imenovanega srca človeštva. V njem živi velika kanibalska riba z velikimi usti, ki je pojedla skoraj vse druge ribje vrste (tekne ji pa tudi lastna vrsta). A ta riba tam ni od vedno. Tam je zaradi poskusa enega tistih »dobrotnikov«, zaradi katerih so cene tako mamljive. Postala je edina panoga, s katero se ljudje v tem območju preživljajo. Kot rečeno za 1\$ (0,76 €) na uro. Razen če je njihov poklic prostitutka, potem za 10 \$ (7,59 €) na uro.

NEKAJ GNILEGA JE V SRCU ČLOVEŠTVA

Kljub izobilju rib, ki jih izvažajo, tam vlada lakota. Otroci so narkomani. Odrasli umirajo za AIDS-om. V bližini divja tako imenovana plemenska vojna. Vse pa se vrti okoli nilskega ostriza, ki ga izvažajo v Evropo. Da pa letala ne potujejo v eno stran prazna, vozijo iz Evrope orožje. Tajno seveda. In vojna traja. To zgodbo prikazuje dokumentarni film Huberta Sauperja z naslovom Darwinova nočna mora.

POŽREŠNE RIBE, POCENI ROBA IN KAJ SE TO TIČE NAS

»Dobrotniki« so v tem primeru afriški ministri, komisarji Evropske unije in Svetovna banka. V predstavitvi na spletni strani Svetovne banke piše, da je vitalni vir tehnične in finančne pomoči za razvijajoče se države. Piše tudi, da izboljšuje življenja. Mogoče. Ampak najprej je treba življenja narediti takšna, da

Darwinova NOČNA MORA

potrebujejo izboljšanje. Najprej je treba ljudi oropati zemlje in vira preživetja in jim nato ponuditi izboljšanje. Če citiram režiserja prej omenjenega filma: »Lahko bi posnel podoben film v Sierra Leoni, namesto rib z diamanti, v Hondurasu z bananami, v Libiji, Angoli ali Nigeriji z nafto. Princip delovanja globalizacije, ki jo poganja nova ekonomija, je povsod enak: oropati ... Večina izmed nas ve za destruktivne mehanizme našega časa, toda ne moremo si jih prav predstavljati. Nismo sposobni verjeti to, kar vemo.« Mogoče niti ni problem, da nismo sposobni tega verjeti, pogosto preprosto rečemo: »Pa saj to ni moj problem. To se dogaja tako daleč stran, da se mene ne tiče. Jaz nimam nič s tem.« Drži sicer, da navadni smrtniki, ki nismo direktorji in agenti megalomanskih bank in združb nimamo neposrednega vpliva na razmere v tretjem svetu. Bi pa naš odnos, ki je pogosto aroganten in brezbrizen, znal popraviti in spremeniti marsikaj. Je pa res, da so spremembe, ki jih naredi posameznik, tako majhne, da so hitro spregledane.

MADE IN THIRD WORLD COUNTRIES

Kaj dejansko spremenim, če ne kupujem več nilskega ostriza (ne da sem kdaj ga, in glede na to, kako je čeden, me tudi ne mika)? Zaradi tega ne bodo propadle ribje tovarne. Delavci ne bodo nič več plačani. Kako naj se odločim, ko kupujem oblačila tujih znamk, ki jih pogosto krasijo etikete Made in Bangladesh in podobno? Skoraj polovico so cenejši od naših

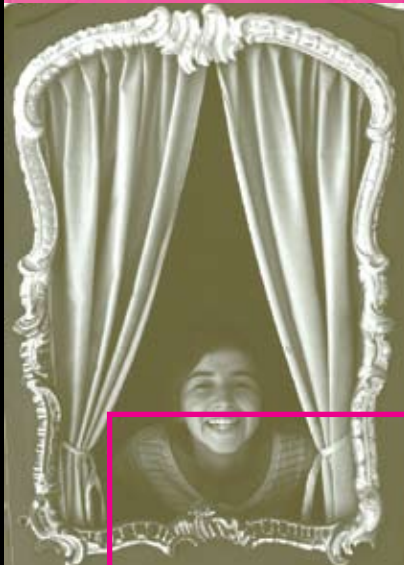
proizvodov in glede na to, da se ne kopam v bazenu denarja, zanemarim dejstvo, da po vsej verjetnosti ne bodo zdržala več kot eno sezono. Ne gre pa le za poceni izdelke, računalniški deli, deli gospodinjskih aparatov, priznane znamke čevljev, oblek in še marsičesa drugega, vse te izdelke nekje, skrito v ohišju ali podlogi, krasi etiketa Made in Third World countries.

TO NI MOJ PROBLEM! PA JE.

Kako torej pomagati? Je sploh možno? Lahko kot posameznik kaj spremeniš? Pri vseh vsakodnevnih težavah, s katerimi se spopadamo, naj se zdaj ukvarjamo še z tanzanijsko prostitutko, ki ima AIDS? JA. Že razmišljanje o tej problematiki, opozarjanje nanjo je korak v pravo smer. Mogoče se bo naše zavedanje s časoma le dvignilo, da bomo uspeli spremeniti potrošniško družbo v bolj human svet.

- ★ www.darwinsnighmare.com
- ★ www.kinodvor.si/film_helper.php?showfilm=9877
- ★ www.filmofil.com/index.php/id/861/Darwinova_nocna_mora
- ★ www.mladina.si/tehdnik/200702/clanek/kul-film-marcel_stefancic_jr
- ★ www.worldbank.org
- ★ www.amnesty.si
- ★ www.unicef.si

intervju: **TINA CELIGOJ**

22-LETNA PROSTOVOLJKA PRI AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJA, TRENUTNO KOORDINATORKA SKUPINE AKTIVISTOV. TO JE VSE, KAR SEM VEDELA O TINI, S KATERO SEM SE, SEVEDA OB OBVEZNI KAVICI, DOGOVORILA ZA INTERVJU. ZANIMALO ME JE PREDVSEM PROSTOVOLJNO DELO, A TINA ŠE ZDALEČ NI SAMO PRI AIS.

KDO DEJANSKO JE TINA CELIGOJ?

”Joj, sem razmišljala, kaj naj ti rečem, če me boš kaj takega vprašala. Ne vem ... na takšna vprašanja je tako težko odgovarjati. Nikoli namreč ne razmišljam o sebi na ta način; kdo sem, kaj mi je všeč, česa ne maram ... Ampak naj bo ... stara sem 22 let, študiram komunikologijo na Fakulteti za Družbene vede v Ljubljani, zadnji letnik. Drugače pa prihajam iz Izole, obožujem jadranje, snowboarding, knjige, potovanja. Ja, dejansko potujem res izjemno rada, sploh v okviru kakšnih srečanj, organiziranih projektov, konferenc. Vedno se namreč naučim toliko novega, spoznam nove ljudi.”

IN TAKO SE JE PRIČELO TUDI TVOJE ZANIMANJE ZA PROSTOVOLJNO DELO?

”Na koncu prvega letnika sem v okviru Evropskega združenja študentov (AEGEE, www.aegge-ljubljana.org) potovala v Španijo, kjer je potekala poletna šola ravno na temo prostovoljnega dela z otroki. V ta namen smo pripravljali razne igre za otroke, sejme, gledališke predstave in podobno. Potem v drugem letniku sem preko Jezuitske službe za begunce (<http://jezuiti.rkc.si>) obiskovala center za ilegalne pribežnike v Postojni. V tretjem letniku sem se odločila za študijsko izmenjavo na Portugalskem in po vsem tem je prišel na vrsto Amnesty. Opazila sem razpis in se prijavila. Iskali so prostovoljce za delo na treh področjih; aktivisti – tu delam jaz, potem lobisti in prostovoljci za delo na področju učenja človekovih pravic.”

ZAKAJ RAVNO AMNESTY IN KAJ TI PROSTOVOLJNO DELO PONUJA?

”Enostavno super se mi je zdelo, da bi delala v tovrstni organizaciji; kvalitetno preživljanje prostega časa, ukvarjaš se z življenjskimi stvarmi, ogromno je sodelovanja, komunikacije, interakcije med ljudmi, če pa lahko zraven tega še komu pomagaš, pa še toliko bolj.”

RAZMIŠLJAM O VSEH NJENIH IZKUŠNJAH. DEJANSKO NI MED TISTIMI BREZBRIZNIMI. PORAJA SE MI ŠE TONA VPRAŠANJ, AMPAK DA NADALJUJEVA ...

KAKO PA POTEKA TO DELO?

”Formirali smo tri skupine, vsaka izmed skupin opravlja dejavnosti na svojem področju, npr. lobisti se logično ukvarjajo z lobiranjem na različnih področjih, pri skupini za učenje človekovih pravic gre za pripravljanje delavnic, okroglih miz, predavanj. Aktivisti pa se ukvarjamo predvsem s pisanjem apelov, ki poteka v okviru mrež nujnih akcij, ki so zelo uspešne, saj se kar 40 % primerov kršenja človekovih pravic, na katere opozarjamo z apeli, uspešno reši.”

AKTIVIZEM IMA TOREJ VELIK POMEN.

”Predvsem hitre akcije so zelo koristne, saj gre za izjemno hitro reagiranje na kršitve. Odmevni primeri, kot je bila obletnica zapore Guantanamo na Kubi, dosežejo veliko mednarodno pozornost. V vsaki državi smo pošiljali apele amerišnemu ambasadorju in število le teh je bilo ogromno. Čeprav seveda vsaka akcija, na kateri delamo, ne pridobi mednarodne pozornosti, po moje je veliko narediti s tem, da daš storilcu samemu vedeti, da njegova dejanja, kršitve niso neopažene. Že to lahko ogromno pomeni.”

ČE SVA ŽE PRI AKCIJAH ... S ČIM SE ŠE TRENUTNO UKVARJATE?

”Kot vsako leto smo s podpisovanjem apelov sodelovali na študentski areni, pred kratkim se je odvijal tudi 17. LIFFe festival (www.liffe.si), na katerem Amnesty International vsako leto podeli nagrado za najboljši film na temo človekovih pravic. Letos je nagrada pripadla filmu Offside.”

GRE PA TUDI TU ZA IZOBRAŽEVANJE OZIROMA INFORMIRANJE.

”Ja, tako je; izvajali smo seveda akcijo pisanja apelov, zraven tega pa smo postavili stojnico in se v prvem tednu ukvarjali z vprašanjem terorizma, drugi teden pa s tematiko nasilja nad ženskami. Organizirali smo tudi okroglo mizo na temo Guantanamo.

Pred nedavnim smo pričeli tudi z akcijo Pisma rešujejo življenja. Glavni cilj je razširiti vednost o AIS, in sicer tako, da na različnih lokacijah – ideja je sčasoma pokriti celotno Slovenijo – v barih organiziramo predstavitve dela, akcij in organizacije nasploh ter seveda podpisovanje apelov. Od 13. do 15. aprila bo v Ljubljani potekal mednarodni seminar na temo boja proti terorju na Balkanu. Ideja je ustanoviti skupino, ki bi delovala izključno na tem področju. Konec meseca maja, ko AI praznuje svoj rojstni dan, bodo prostovoljci organizirali poseben dogodek, ki se bo odvijal na Prešernovem trgu in na Čopovi ulici. ☞

KAKO SE LAHKO POSAMEZNIK PRIDRUŽI AIS?

☞ Najlažje je, da se na naši internetni strani (www.amnesty.si) pridružiš mreži nujnih akcij, in sicer ko se prijaviš, ti AIS potem pošilja apele, ki jih lahko podpisuješ. Drugače pa lahko vedno neposredno kontaktiraš AIS (amnesty@amnesty.si), tako glede sodelovanja kot tudi glede konkretnih kršitev, pri katerih sicer mi sami ne moremo posredovati, lahko pa te napotimo na organizacije, ki to možnost imajo in ti lahko pomagajo. ☞

ŠE ENKRAT MI POSTANE JASNO, DA JI JE DELO RES VŠEČ IN DA JI JE DEJANSKO MAR, KO JE BILA ZA TA NAMEN PRIPRAVLJENA OBJAVITI CELO SVOJ E-MAIL.

KAJ PA MENIŠ O DEJANSKI MOČI POSAMEZNIKA?

☞ Če ne bi verjela v to, ne bi delala tega. Posameznik lahko spreminja stvari! Lahko npr. podpiše apel. Sicer je res, en sam najverjetneje ne bi

pomenil ravno veliko, ampak ko jih prispe 1000 ... Bistvo je v povezovanju in od tu potem izvira večja moč. 'Itak' pa se ne da spreminiti sveta čez noč, gre za majhne korake, ki se potem naberejo. ☞

KAKŠNO PA JE SPREJEMANJE PROSTOVOLJNEGA DELA V DRUŽBI?

☞ Včasih ljudje v to ne verjamejo. In ne mislim samo Amnestyja, ampak prostovoljno delo nasploh. Po drugi strani pa se nekaterim, predvsem starejšim, zdi zanimivo, da se mladi ukvarjamo tudi s pozitivnimi stvarmi. Največkrat sem naletela ne na zavračanje, ampak samo na začudenje, češ ... A res, a to delaš? Po moje bi bilo tudi veliko več ljudi aktivnih, predvsem pri mladih je apatičnost težava, ampak ob številu informacij in dogodkov, ki jih vsak dan dobimo, me to ne čudi – potrebna je velika mera samoiniciative, predvsem na začetku. Prostovoljno delo je tako raznoliko, da se za vsakega lahko nekaj najde, tudi za tiste zelo zaposlene. Predvsem se mi zdi, da bi ga lahko boljše predstavili osnovnošolcem in srednješolcem. ☞

SLEDNJE VEČKRAT POUKARI IN VPRAŠAM SE, ALI IMA MOGOČE V MISLIH KAKŠNO ANGAŽIRANJE V TEJ SMERI.

KAKŠNI KONKRETNI PLANI ZA NAPREJ?

☞ Mogoče v večji meri razvijanje prostovoljnega dela tudi na Obali. Ampak za to je potreben čas in interes. ☞

Amnesty International (AI) je od vlad, političnih strank, gospodarskih interesov, ideologij in religij neodvisno, nepristransko svetovno gibanje, ki se ukvarja s preprečevanjem hudih kršitev človekovih pravic, kot so diskriminacija in poseganje v fizično in duševno integriteto ter v svobodo vesti in izražanja. AI se financira iz članarin ter prostovoljnih prispevkov posameznikov, zasebnih podjetij in ustanov, zato lahko deluje neodvisno. Lahko se pohvali z več kot milijonom in pol članov in podpornikov. V posameznih državah (npr. sekcija Amnesty International Slovenija) se AI ne ukvarja neposredno s primeri domnevnih kršitev, ampak jih posreduje na sedež organizacije (Mednarodni sekretariat AI) v London. Tam kršitve raziščejo in ugotovitve objavijo. Sekcije AI potem v različnih državah skrbijo za obveščanje na sto in en način ter mobilizirajo javni pritisk na vlade in kršitelje. Za svoje delo je AI leta 1977 prejela Nobelovo nagrado za mir.

poletje v RAŽANCU

MALA RIBIŠKA VASICA RAŽANAC, KI LEŽI V VELEBITSKEM KANALU, NASPROTI MOGOČNEGA VELEBITA, V BLIŽINI NACIONALNEGA PARKA PAKLENICA, SKOZI STOLETJA KLJUBUJE VALOVOM, BURJI, VOJNAM IN TURIZMU TER OSTAJA NEDOTAKNJENA, MIRNA V SVOJEM POSEBNEM SLOGU.

MEDITERAN, KOT JE NEKDAJ BIL

Kot otrok sem tekal po razgretih skalah, se skrival in raziskoval po porušenem obzidju iz ilirskih časov, pomagal očetu pri njegovih poskusih postati štirinajstnevni mornar, preživel prve nevihte v svojem šotoru, da o prvi ljubezni ne govorim. Vsakdo ima lepe spomine na svoje otroške počitnice, moje imajo skupni imenovalec Ražanac.

Pred petimi leti sem se po naključju spet spustil po strmi cesti proti morju, ki pelje v Avtokamp Planik – pričakal nas je borov gozdčiček, koncert škržatov in nekaj šotorčkov levo ... Na mali recepciji srečam Nenada, prijatelja iz otroških dni. Nasmeh, rokovanje in oči mi povedo vse ... Pa kje si hodil vsa ta leta? Izvem, da je dobil koncesijo za upravljanje z avto kampom, ki je bil v času Jugoslavije v lasti turistične zadruge.

STOLETNA VASICA

Sprehodimo se proti vasici, vse je isto, smokve rastejo, črički nažigajo, starke prodajajo žganje in sadje. Trg, mandrač, plaža, Konoba kod Toničija, slaščičarna Maro, vse je tu ... Ni neonskih napisov, ni gneče turistov, čolnički mirno čakajo na noč, da gredo metat mreže. Pomol, ki ščiti mandrač pred orkansko burjo, ki tu ni redkost, že stoletje mogočno stoji, otroci razigrano z njega skačejo v vodo.

AVTOKAMP PLANIK

In tako že štiri leta ponovno obiskujemo Ražanac, ki nam omogočajo najti lasten mir. Tukaj sicer ni diskoteke, hotela, lunaparkov, večernih sprehodov v toaletah, srečal pa boš kolesarje, jadralce na deskah, dopustnike, ki prebivajo avtokampu, ki je od biserno čistega morja oddaljen 250 metrov, v senci borovcev, ki so prava redkost na tej strani Velebitskega kanala.

Poleg običajne ponudbe pa ima Avtokamp Planik tudi posebnost – izposoja popolnoma opremljenih šotorov za 4 osebe. Šotori so opremljeni glede na želje gostov in tako lahko izbiraš med Basic, Standard in Comfort opremljenim šotorom.

Več o ponudbi Avtokampa Planik: www.planik.hr (tudi v slovenščini!).

In če vse to ni dovolj, da te prepriča – v bližini se nahajajo nacionalni parki Paklenica (najbližji), Kornati, Slapovi Krke in Plitvice, ki omogočajo priložnost za nepozabne izlete. Bližina otoka Paga pa omogoča tistim, ki želijo zabavo, nekaj bolj živahno dnevno in nočno življenje s party-jem na plaži in v diskoteki.

12-20%
EURO-26 POPUST
ZA NAJEM ŠOTORA
V AVTOKAMPU
PLANIK

Naročnik vsebine:
Avtokamp Planik, p.p. 25,
Ražanac, Hrvaška
www.planik.hr
info@planik.hr

NENAVADNI ŠPORTI, IGRE IN PRIPOMOČKI NAVDUŠUJEJO PO RAZLIČNIH KONCIH SVETA. NEKATERI SO ŽE ZELO STARI IN ČAKAJO, DA JIH OBUJIMO IZ POZABE. SPET DRUGI POVSEM NOVI, BOREČI SE ZA SVOJ OBSTOJ; TRETJI SO ZMES ALI RAZLIČICE NAM DOBRO ZNANIH ... ČAS JE, DA JIH SPOZNA MO IN DOLOČIMO NJIHOVO USODO.

TETHERBALL/SWINGBALL

To je izredno priljubljena, enostavna in zabavna igra za dva igralca. Za izvedbo ne potrebuješ veliko prostora. Tudi oprema šteje le fiksni drog višine treh metrov, na katerega vrh je z vrvjo pritrjena žoga. Žoga mora v mirovanju viseti vsaj 60 cm od tal. Igralca stojita nasproti eden drugemu, med njima je drog.

Igra se začne tako, da eden igralec servira žogo; ponavadi jo drži v eni in udari z drugo roko. Nasprotni igralec skuša žogo vrniti v nasprotni smeri. Vsak igralec skuša odbiti žogo tako, da je nasprotnik ne bi mogel vrniti. Žogo se odbija s pestjo ali dlanjo. Igra se konča, ko eden izmed igralcev uspe v svoji smeri naviti vsaj vrv z žogo okoli droga.

Ko igralec naredi prekršek, se igra ustavi in se žogo vrne v položaj pred prekrškom. Tudi število ovojev vrvi okoli droga mora biti povrnjeno v stanje pred prekrškom. Seveda pa se igra sme igrati tudi brez pravil.

Obstaja tudi drugačna verzija te igre, imenovana Swingball. Pri Swingball-u se uporablja manjšo, mehkejšo žogo (lahko teniška žogica), ki jo igralci odbijajo z loparji (kot pri ping-pongu). Drog je manjši, mobilni, žoga pa je z vrvjo pritrjena na spiralni vijak. Igra se konča, ko žoga doseže vrh ali drug konec vijaka.

★ <http://en.wikipedia.org/wiki/Tetherball>

JAI ALAI

Jai Alai je neke vrste 300 let star španski rokomet. Velja za najhitrejšo igro na svetu, saj žogica, vržena s posebnim pripomočkom, doseže rekordno hitrost tudi do 300 km/h. Lopar, ki je kot neke vrste zajemalka iz ukrivljenega žleba (narejena iz kostanjevega lesa, ukrivljenega s pomočjo pare), služi lovljenju in metanju žoge, pri čemer mora igralec oboje izvesti tekoče v enem gibu. Žoga je trda, oblečena v dva sloja kozjega usnja, ročno izdelana in ni trpežna, saj zdrži včasih le 15 minut igre. Zaradi hitrosti in trdote žoge je obvezna uporaba čelade.

Igrišče omejujejo tri stene (sprednja, zadnja, leva) in tla. Desne stene ni, kar omogoča gledalcem spremljanje igre. Igrišče je razdeljeno s 14 vzporednimi linijami med sprednjo in zadnjo steno na več polj. Pravila določajo, kam lahko pade žoga med igro, da šteje kot veljavna.

★ www.fla-gaming.com

★ http://en.wikipedia.org/wiki/Jai_alai

REČNI WAKEBOARDING

O Wakeboardingu smo že pisali (glej revijo 26! – jesen 2005, arhiv je tudi na www.euro26.si). Navdušenci deskanja, ki živijo daleč od morja oz. drugih, tem športom primernih stoječih voda, so si zopet izmislili nekaj novega: wake-ati so začeli po rekah. Šport je cenovno zelo ugoden, saj zanj poleg reke s primernim tokom, globino in temperaturo ne potrebuješ drugega kot "desko" (wake) ter vlečno vrv z ročajem (podobno tisti na ski-lifhtih oz. čolnih). Vlečno vrv na enem koncu pritrdiš visoko na vejo drevesa, ki stoji ob reki. Drugi konec (z ročajem) primeš v roke ter se z desko na nogah vržeš v rečni tok, ki te počasi začne odnašati ter napanjati vrv. Ko je vrv dovolj napeta, te povleče ven iz vode ter izstrelil nekaj metrov navzgor po rečni strugi, dokler se zopet ne potopiš v vodo in prepustiš rečnemu toku. Reka Aare pri mestu Bern v Švici je vsako poletje polna "rečnih deskarjev".

★ <http://en.wikipedia.org/wiki/Wakeboarding>

★ www.wake.co.nz

LEŽEČE KOLO

Ker ležeče kolo ni nova modna muha, ampak se ga omenja že v 19. stoletju, ima precej razburljivo zgodovino. Ima prednosti in slabosti v primerjavi s klasičnimi kolesi, nedvomno največja posebnost pa je položaj telesa med vožnjo.

Če želiš uživati v pokrajini, po kateri kolesariš, je morda ležeč položaj na kolesu primernejši od klasičnega, nedvomno pa boljši od položaja na dirkalnem kolesu! Zakaj bi ves čas strmel v tla, če pa mimo tebe brzijo razne lepote! Zaradi nižjega zračnega upora (približno 30 %) dosejajo ležeča kolesa pri spustih in po ravnini precej visoke hitrosti, kljub temu pa se ti bo okolica bolj vtisnila v spomin. Naj te ne skrbijo začuden pogledi mimoidočih, vsi predsodki se razblinijo po nekaj metrih vožnje v takem položaju! Navsezadnje ne živimo več v časih, ko so bili taki in podobni ekstravagantni podvigi rezervirani za vaše posebneže ...

★ http://en.wikipedia.org/wiki/Recumbent_bicycle

more sport

BOSSABALL

Bossaball je mešanica odbojke, nogometa, gimnastike in capoeire. Igrišče je kombinacija napihljivih blazin in trampolina, razdeljeno z mrežo na dve enakovredni polji. Igro na vsakem polju igra 3 do 5 igralcev. Pravila so podobna kot pri odbojki. Cilj igre je zabit žogo na nasprotnikova tla; zadetek blazine šteje 1 točko, trampolina pa 3 točke. Vsaka ekipa ima možnost 8 udarcev žoge, s katerim koli delom telesa.

Posebnost te igre je, da igralci igrajo po glasbi, večinoma igro spremlja samba, pa tudi breakdance, capoeira in še kaj. "Samba sodnik" tako lahko uporablja piščalko, mikrofona, talkala in celo DJ opremo.

★ www.bossaball.com

★ <http://en.wikipedia.org/wiki/Bossaball>

HEELYS SO NENAČNE SUPERGE, KI SO POSEBNE V TEM, DA IMAJO V PETI SNEMLJIVI KOLEŠČEK, PODOBEN ROLKARSKEMU. KOT TAKI SO PRIMERNI ZA HITRO PREBIJANJE PO MESTNIH ULICAH, SAJ LAHKO DEL POTI PREHODIŠ, DEL PA PREVOZIŠ. ČE STOPAŠ PO PRSTIH, SO VIDETI KOT SUPERGE, KO PA SE ODRINEŠ NA PETE, SE SPREMIJAMO V NEKE VRSTE ROLERJEV. TAKO Z LAHKOTO PREHITIŠ ZAČUDENE PEŠCE OKOLI SEBE.

Če je potrebno, lahko z enostavnim pritiskom odstraniš kolesce iz pete in tako heelys-i postanejo res povsem običajne superge. Z njimi lahko tudi plešeš – kot npr. R&B glasbenik Usher v svojem videu "U Don't Have to Call". Heeling pa je tudi življenjski slog.

Ideja o heelys-ih se je uresničila decembra 2000 in je hitro postala fenomen ameriške pop kulture. Kmalu se je prodaja razširila tudi na mednarodne trge v več kot 50 državah. "Najprej so bile superge, potem so se razvile v šport, zdaj pa se z njimi celo pleše," pravi izumitelj heelys-ov Roger Adams, ki je prvi par naredil iz starih superg kar s pomočjo navadnega noža. Pa naj še kdo reče, da ljudje niso več tako iznajdljivi kot včasih ...

Sicer obstajajo tudi kitajske, južnoameriške, kanadske in druge različice na tržišču kot so roller shoes, (single) wheel shoes (nekaterim se lahko kolesce umakne v peto), vendar originalna ideja s patentom izhaja iz superg imenovanih Heelys.

HEELING? A JE TO ZDRAVLJENJE?

Ne, v tem primeru "heeling" (izraz heeling se ni uveljavil) velja za obliko športa, podobnega rolanju/kotalkanju/skejtanju. Ta urbani šport počasi postaja vse bolj popularen. Do marca 2006 je bilo prodanih že 2 milijona teh nenavadnih superg. To ni nič čudnega, kajti ko se naučiš "heelati", je to eno bolj učinkovitih sredstev za premikanje po mestu z ene do druge točke, konkurira celo kolesom, rolkam in rolerjem. Vsak bolj izkušeni uporabnik heelys-ov zna kak trik ali dva, kot je npr. "soft braking", pri katerem počasi spustiš sprednji del zadnje noge, tako da povečaš trenje in se elegantno ustaviš. S heelys-i pa je možno tudi izvajanje bolj zahtevnih trikov, podobnih tistim pri agresivnem rolanju in skejtanju

PREPOVEDAN HEELING

Čeprav izgledajo kot običajne superge, so s kolesčkom v peti prepovedani v nekaterih prostorih, označenih z znakom "prepovedano rolanje", kot npr. v trgovinah, na avtobusih, šolah ... Za take primere je kolesce popolnoma snemljivo iz čevlja. Za običajno hojo jih nadomestiš s ploščico, ki jo vstaviš na mesto v peti, kjer je bilo prej kolesce ter s tem zavaruješ ležaje pred poškodbami. Heelys-i tako postanejo

na videz povsem navadne, morda za spoznanje višje ter na občutek nekoliko težje superge.

EDEN ALI DVA KOLEŠČKA?

Najobičajnejši so modeli z enim kolesčkom v peti, obstajajo pa tudi taki z dvema (v peti, eden za drugim). Slednji niso tako razširjeni, so pa uporabni predvsem za začetnike, saj dva kolesčka pri učenju omogočata večjo stabilnost. Poleg tega se manjše (pomožno) kolesce lahko sname, ko smo pripravljeni na vožnjo po enem kolesčku. Obstaja tudi poseben "drsn" model z vgrajeno najlonsko ploščico v sredini čevlja, ki omogoča drsenje po drogovih in ograjah, podobno kot pri agresivnemu rolanju. Izbiraš lahko med štirimi različnimi vrstami kolesčkov: Originals, Fats, Big Deuce in Mega. Zadnji dve vrsti kolesc sta nekoliko večji in zato za spoznanje lažji za manevriranje. Vrste kolesc sicer ne moremo zamenjati pri vsakem modelu heelys-ov, ker imajo lahko različno velike nosilce kolesc. Lahko pa pri večini modelov menjamo kvaliteto ležajev od ABEC 1 do ABEC 7.

OPREMA IN VARNOST

Za usvojitve osnovne vožnje po peti naravnost potrebuješ le nekaj minut do nekaj dni, v tednu ali dveh pa lahko postaneš pravi heelys zasvojenec. Ne pozabi: proizvajalci heelys-ov za večjo varnost pred poškodbami pri uporabi priporočajo uporabo zaščitne opreme (čelada, zapestniki, komolčniki in kolenski). Izkušeni rolarji osnovna varnostna pravila že poznate, kar je novega pri heelys-ih, je predvsem to, da je treba upoštevati, da se s heelys-i voziš po peti:

- ★ pri vožnji imej vedno eno nogo pred drugo, nikoli vzporedno
- ★ pri hoji hodi po prstih in pazi, da nikoli ne preneseš vse teže na pete
- ★ posebej pazljiv bodi pri vožnji po neravnih površinah, saj že majhne razpoke lahko povzročijo izgubo ravnotežja in nenadno ustavitve
- ★ nikoli se ne vozi hitreje, kot lahko hodiš - če se ti zdi, da izgubljaš ravnotežje, se nagni naprej in se ustavi

VEČ O HEELYS-ih

- ★ www.heelys.com
- ★ <http://en.wikipedia.org/wiki/Heelys>
- ★ www.heelytalk.com
- ★ www.heelypro.com

10%

EURO-26 POPUST
NA SUPERGE HEELYS

SPECTRA International d.o.o.,

★ prodajalna TOYLET, BTC Hala A, LJ

★ prodajalna TOYLET, novi TC Qlandia, MB
info@spectra.si

urbani šport

9. MEDNARODNI FESTIVAL DOKUMENTARNEGA FILMA

★ 15. – 22. MAREC 2007, CANKARJEV DOM, LJUBLJANA

Filmski festival, ki skuša združiti različne želje, pristope in težnje v sodobnem dokumentarističnem ustvarjanju. Filmom, ki jih bo moč videti, je skupna zgolj samostojna in neodvisna želja opazovati in komentirati dogajanje okrog sebe, okrog nas ter raziskovanje meje med fiktivnim in dokumentarnim. ★ www.fdf.si

21. FESTIVAL DIJAŠKE USTVARJALNOSTI: TRANSGENERACIJE

★ 3. – 14. APRIL 2007, CANKARJEV DOM, LJUBLJANA

Festival je namenjen predstavitvi najboljših dosežkov dijaške gledališke, video, oblikovne in likovne ustvarjalnosti in vključuje razstave, predstave, branja, koncerte in pogovore. V vsem dogajanju se odseva socialna in druga problematika srednješolcev, njihov pogled na eksistencialne in eksistenčne izzive sodobnosti ter prevod njihovih opažanj v jezike različnih umetniških izrazov. ★ www.cd-cc.si

2. SLOVENSKI MEDNARODNI SALSA FESTIVAL

★ 6. – 8. APRIL 2007, HOTEL DOMINA, LJUBLJANA

Salsoteca Dance School pripravlja za vse salsa navdušence salsa vikend z mnogimi dogodki in tremi divjimi salsa večeri, s predstavami in šovi. Potrjen je prihod plesne swingovske skupine The Swing Guys in vrhunske zvezde Edie The Salsa Freak.

★ www.salsafest.si

8. FESTIVAL PROSTOVOLJSTVA MLADIH

★ 16. – 22. APRIL 2007, LJUBLJANA

Tudi letos Slovenska filantropija organizira festival, ki ga sestavlja paleta dogodkov, ki bodo potekali po vsej Sloveniji. 19. aprila bo predvidoma na Prešernovem trgu v Ljubljani potekal osrednji dogodek festivala, kjer se bodo čez dan na odru s svojimi glasbenimi, plesnimi in gledališkimi točkami predstavile prostovoljske organizacije iz vse Slovenije. Zvečer bo potekal brezplačni koncert. V dopoldanskem času bodo za prostovoljce in mentorje iz vse Slovenije organizirali delavnice. ★ www.prostovoljstvo.org

5. SOLINARSKI FESTIVAL

★ 22.–23. APRIL 2007, PIRAN

Sečoveljske soline Lera so izjemna tehnična dediščina, ki ohranjajo posebnost v postopku pridelave soli, ki se je ohranila samo v Sečoveljskih in Strunjanskih solinah. Enkrat letno slovensko solinarstvo pozdravijo tudi na posebnem festivalu, ki privabi več 100 obiskovalcev in vključuje razstave, projekcije in sejem. Obiskovalci se lahko veselijo tudi morskih kulinarčnih dobrot in istrske kapljice. ★ www.portoroz.si

MAGDALENA

★ 17. – 19. MAJ 2007, PEKARNA, MARIBOR

Devetič zapored bo letos potekal festival vizualnih komunikacij mladih kreativcev na področju oglaševanja, informiranja in propagiranja. Tudi tokrat lahko pričakujemo bogat spremljevalni program (koncerti, druženja, predavanja) ob nagradah, ki bodo tudi tokrat podeljene v štirih programskih sklopih, v dvanajstih različnih kategorijah.

★ www.magdalena.org

MATURANTSKA PARADA 2007

★ 15. MAJ, PO SLOVENIJI

Po slovenskih mestih se bodo točno opoldne tudi letos maturantje v oranžno-črnih majicah postavili v vrste in poskušali vnovič podreti lasten rekord, s katerim so se generacije pred njimi vpisale v Guinnessovo knjigo rekordov. Tudi lanska Četvorka za Guinnessov rekord, na zadnji šolski dan maturantov, je prinesla nov svetovni rekord. V 25 slovenskih mestih in 11 sosednjih evropskih krajih ga je v 5.907 četvorkah zaplesalo 23.628 maturantk in maturantov. ★ www.uraska.si

KINO OTOK

★ 31. MAJ – 4. JUNIJ 2007, IZOLA

Četrtrič zapored, bo letos v Izoli zaživel mednarodni filmski festival Kino Otok, festival kinematografij Afrike, Azije, Latinske Amerike in Vzhodne Evrope s prijatelji. Festival je zamišljen kot živo srečanje ustvarjalcev in obiskovalcev ob filmski umetnosti, s sproščenostjo in temperamentom, ki je značilen za ta okolja. Prvo načelo festivala je zato obvezna prisotnost ustvarjalcev izbranih filmov. Na festivalu sodeluje tudi Žirijski mladimi, ki jo sestavljajo dijaki obalnih srednjih šol, ki pod vodstvom mentorjev izbere svoje zmagovalni film festivala. ★ www.isolacinema.org

dogo DOMAČI

DOMAČI KONCERTI

- ★ SLOVENIAN DNB BLEND 3 - 16.3.2007, Ch. Zero & Gala hala, Metelkova, LJ
- ★ UMEK SOLO - 17.3.2007, Klub K4, LJ
- ★ TRANS AM (ZDA) - 19.3.2007, Ch. Zero, Metelkova, LJ
- ★ BRAIN DAMAGE (F) - 21.3.2007, Satchmo, MB
- ★ LAIBACH - 23. in 24.3.2007, Delavski dom, Trbovlje
- ★ BRAIN DAMAGE (F) - 23.3.2007, Gala hala, Metelkova, LJ
- ★ KATALENA - 28.3.2007, Hotel Mons, LJ
- ★ JOAN BAEZ - 30.3.2007, Hala Tivoli, LJ
- ★ MARČELO & FILTER CREW (SRBIJA) - 30.3.2007, Gala hala, Metelkova, LJ
- ★ MARČELO - 31.3.2007, Satchmo, MB
- ★ THE MAGICAKE - 31.3.2007, Klub K4, LJ
- ★ SLEEPYTIME GORILLA MUSEUM - 23.4.2007, KUD FP, LJ
- ★ THE YOUNG GODS (CH) - 25.4.2007, Gala hala, Metelkova, LJ
- ★ RED SPAROWES - 8.5.2007, Ch. Zero, Metelkova, LJ
- ★ ZUCCHERO - 12.5.2007, Hala Tivoli, LJ
- ★ IRON MAIDEN - 2.6.2007, stadion, LJ

TUJI KONCERTI

- ★ AMAZING CITY PARTY - DJ Paul Oakenfold - 13.4.2007, Praga, CZ
- ★ INCOGNITO - 19.4.2007, Budimpešta, HU
- ★ DE - PHAZZ - 1.5.2007, Budimpešta, HU
- ★ TIESTO - 14.4.2007, Wrocław, PL
- ★ TRANCE CONNECTION - 2.5.2007, Katowice, PL
- ★ NOVA ROCK 07 - 15.-17.6.2007, Nickelsdorf, A
- ★ SNOOP DOGG & P. DIDDY - 18.3.2007, München, D
- ★ INCUBUS - 19.3.2007, München, D
- ★ BRYAN ADAMS - 24.3.2007, Padova, I
- ★ NINE INCH NAILS - 30.3.2007, Dunaj, A
- ★ DEFTONES - 2.4.2007, Dunaj, A
- ★ TOKIO HOTEL - 11.4.2007, Dunaj, A
- ★ ROGER WATERS - 14.4.2007, Budimpešta / 23.4.2007, Milano
- ★ BOB DYLAN - 27.4.2007, Milano, I
- ★ BEYONCE - 8.5.2007, Dunaj, A
- ★ VAYA CON DIOS - 9.5.2007, Warszawa, PL
- ★ INXS - 3.6.2007, Zagreb, CRO
- ★ GODS OF METAL 1 - 3.6.2007, Milano, I
- ★ JUSTIN TIMBERLAKE - 4.6.2007, Dunaj, A
- ★ PEARL JAM - 12.6.2007, München, D
- ★ THE WHO - 13.6.2007, München, D
- ★ AEROSMITH - 14.6.2007, München, D
- ★ IRON MAIDEN, SLAYER - 14.6.2007, Benetke, I
- ★ PEARL JAM, LINKIN PARK - 15.6.2007, Benetke, I
- ★ AEROSMITH, SMASHING PUMPKINS - 16.6.2007, Benetke, I

TUJI odkri

MAREC

ST. PATRICK'S FESTIVAL

★ IRSKA, DUBLIN

★ 15.–19. MAREC 2007

Med tradicionalno 'zelenim' praznovanjem, ki sicer obkroži svet, a ima svoje korenine prav na Irskem, Dublin poplavijo glasba, ulične predstave, karnevali, smeh, ples, lov za zakladom, nočni spektakli in še mnogo več. Največje irske zabave se udeleži 4000 nastopajočih in milijon obiskovalcev.

www.stpatricksday.ie

MESIR PASTE FESTIVAL

★ TURČIJA, MANISA

★ 21.–27. MAREC 2007

V Manisi vsako leto že skoraj pol tisočletja poteka festival posvečen mesirju, mešanici 41 različnih začimb in zeli, ki naj bi po legendi imela zdravilno moč. Izumili naj bi jo, kot zdravilo za mamo sultana Sulejmana, ki je nato želela njeno zdravilno moč deliti z množicami.

www.allaboutturkey.com/mesir.htm

APRIL

25. BIFF

★ BELGIJA, BRUSELJ

★ 5.–17. APRIL 2007

Bruseljski mednarodni festival filmske fantastike bo tudi letos zadovoljeval filmski okus ljubiteljev znanstvene fantastike, vampirjev, pa tudi japonske animacije s projekcijami in spremljevalnim programom, ki vključuje cosplay (costume play), tekmovanje v ličenju in še marsikaj. www.biff.org

PRVENSTVO FRNIKOLANJA

★ ANGLIJA, TINSLEY GREEN

★ 6. APRIL 2007

Vsako leto, vse od 1932, dobi ena najbolj priljubljenih otroških iger profesionalen nivo na britanskem in svetovnem prvenstvu v frnikolanju. Tekmovanja potekajo ves dan in pozno v noč, čeprav je nekoč veljalo, da prinaša nesrečo, če igra poteka po polnoči. Danes se s prek 100 udeleženci ne more končati pred polnočjo.

www.marblemuseum.org/tinsley/tinsleygreen.html

SNOWBOMBING

★ AVSTRIJA, MAYRHOFEN

★ 9.–15. APRIL 2007

Snowbombing se letos vrača z nekaterimi težko pričakovanimi spremembami: po željah obiskovalcev prejšnjih let se bo tokrat zvrstilo še več iger in poskrbelo za še več zabave. Poleg že utečenih DJ-jev prihajajo še dodatni najbolj razpiti glasbeniki. Zabava se bo začela že zgodaj, zato bo treba za športno užitke vstajati s kurami. www.snowbombing.co.uk

NIPPON CONNECTION

★ NEMČIJA, FRANKFURT

★ 18.–22. APRIL 2007

Poleg filmskega programa, ki obsega vse od prefinjenih japonskih dram do fantastičnih spektaklov, bo v okviru festivala potekal bogat spremljevalni program, ki bo v Frankfurtu za pet dni ustvaril pravi mali Tokio z zabavami, koncerti, stojnicami z ramenom, karaokami, zelenim čajem in sakejem ter številnimi predavanji za vse japanofile.

www.nipponconnection.de

STRIPOVSKI SEJEM

★ ŠPANIJA, BARCELONA

★ 19.–22. APRIL 2007

25. mednarodnega stripovskega sejma se bo udeležilo 125 razstavljalcev: knjigarn, stripovskih trgovin, šol, knjižnic in drugih. Na stojnicah lahko srečaš same avtorje stripov, ogledaš pa si lahko tudi številne stripovske razstave.

Izkoristi EURO<26 popust! 40 % na vstopnico! Z vstopnico dobiš tudi brezplačen strip. www.ficomic.com

SVETOVNI POKAL V SURFANJU

★ AVSTRIJA, PODERSDORF

★ 27. APRIL–6. MAJ 2007

Jezero Neusiedler, ki je znano po svojih velikih valovih, privabi okoli 60 tisoč gledalcev, kar postavlja tamkajšnje surfersko prvenstvo ob bok največjim športnim dogodkom v Avstriji.

www.surfworldcup.at, www.tiscover.at

MAJ

POVORKA LOVILCEV KAČ

★ ITALIJA, COCULLO

★ 3. MAJ 2007

Vsako leto v mestecu Cocullo pripravijo nenavadno zahvalno povorko svojemu zaščitniku, svetemu Domenicu. Kipec svetnika samega namreč povijejo z živimi kačami. Najpogumnejši se lahko številnih kač dotikajo ali se celo slikajo z njimi, preden jih zvečer spet spustijo na prostost po bližnjih poljih.

www.abruzzo2000.com/incammino/2001_0/cocullo.htm

COURTISANE

★ BELGIJA, GHENT

★ 3.–6. MAJ 2007

Courtisane je filmski festival, ki sprejema fikijske in dokumentarne kratke filme različnih tehnik, ki prihajajo iz rok profesionalnih filmarjev, umetnikov ali študentov. Cilj festivala je slaviti talent, individualnost, pogum, preprostost in inspiracijo v belgijski in tuji produkciji.

www.courtisane.be

MEDNARODNO PRVENSTVO V VLEKI AVTOBUSOV

★ NEMČIJA, WOLFENBÜTTTEL

★ 5.–6. MAJ 2007

Medtem ko v mestu poteka majski sejem in turiste in domačine privlačijo številne stojnice, se najmočnejši med najmočnejšimi pomerjajo v nenavadni športni disciplini - vleki 16-tonskih avtobusov do ciljne črte. www.buspulling.de

WIENER FESTWOCHEN

★ AVSTRIJA, DUNAJ

★ 11. MAJ – 17. JUNIJ 2007

32 zasedb iz 20 držav bo obiskovalce, in Dunaj sam, popeljalo v raznovrstne pravljичne svetove na krilih njihove domišljije. Med predstavami in koncerti bo 25 mednarodnih in 3 svetovne premiere. www.festwochen.at

SPRING SEVEN FESTIVAL

★ AVSTRIJA, GRAZ

★ 16.–20. MAJ 2007

Za štiri dni se avstrijski Graz prelevi v vibrirajočo prestolnico vizualne umetnosti in elektronske glasbe, ko se v njem zvrstijo najbolj vroči DJ-ji in glasbeni producenti z vsega sveta.

Izkoristi EURO<26 popust! Vstopnina z EURO<26: za 4 dni z otvoritvenim koncertom 56 EUR (brez koncerta 46 EUR), za 3 dni 36 EUR, za 2 dni 26 EUR, dnevna karta z otvoritvenim koncertom 27 EUR (brez koncerta 16 EUR). www.springseven.at

EMERGEANDSEE 07

★ NEMČIJA, BERLIN, KINO BABYLON

★ 24.–26. MAJ 2007

Filmski festival, namenjen predvsem mladim, ki bi se radi podali v svet filmskih ustvarjalcev, pa ne vedo kako. Strokovnjaki z angleških, nemških in madžarskih univerz bodo na okroglih mizah in predavanjih, ki bodo spremljala festival, nadobudnim filmarjem svetovali, kako napraviti prve korake s kamero. www.emergeandsee.org

PRIMAVERA SOUND FESTIVAL

★ ŠPANIJA, BARCELONA, PORT AREA

★ 31. MAJ–2. JUNIJ 2007

Sodelovala bodo svetovno znana glasbena in DJ-evska imena: Band of Horses, Bola, Brightblack Morning Light, Death Vessel, Grizzly Bear, Modest Mouse, Pelican in mnogi drugi. www.primaverasound.com

KULT film

TERRY GILLIAM ★ KAPTAN KAOS

"Hello, good evening and welcome to the middle of the film." T.G.

GILLIAM KOT REŽISER SKUŠA GLEDALCEM S POMOČJO NENAVADNEGA IRONIČNEGA HUMORJA, OTROŠKE PREDSTAVE ZGODOVINE IN BUJNIH, DETAJLNIH DOMIŠLJIJSKIH ELEMENTOV PRIČARATI SVET, KI SE POSMEHUJE BIROKRACIJI IN AVTORITARNIM REŽIMOM. NJEGOVI FILMI SLIKAJO SVOBODO S ŠTEVILNIH PERSPEKTIV: MENI, DA OBSTAJA LE IMAGINARNA SVOBODA IN NAJBRŽ JE V HOLLYWOODSKIH KROGIH RAVNO ZATO ZNAN KOT 'SAMOVOLJEN'.

BIOGRAFIJA

Terry Gilliam se je rodil 1940. leta v mestecu Medicine Lake v Minnesoti (ZDA). Kasneje se je z družino preselil v Kalifornijo, kjer je kot srednješolec bledel v vseh pogledih. Neuspešno se je posvetil študiju fizike in likovne umetnosti, kasneje pa končal le študij politologije. Kratak čas je delal kot oglaševalski agent, dokler ga urednik revije Help! ni povabil k sodelovanju. Po njegovem priporočilu se je Gilliam pridružil komedijantski peterici oddaje Monty Python's Flying Circus; njegove nadrealistične animacije so imele izjemno razpoznaven slog. Sodelovanje s peterico je nadgradil z režijo kulturne prvenca MONTY PYTHON AND THE HOLY GRAIL. Veliko njegovih nadaljnjih stvaritev je smatranih za mojstrovine, katerih edinstvenost je marsikdaj zasenčil finančni neuspeh.

FILMOGRAFIJA

Prvenec, parodija na srednjeveška prepričanja in viteštvo MONTY PYTHON AND THE HOLY GRAIL(1975), je požel svetovno hvalo in bil soglasno prepoznan kot ena najboljših komedij vseh časov. Naslednje delo, JABBERWOCKY(1977), ni bil dobro sprejet, a je bil kljub temu zaradi značilnega črnega humorja in nenavadnih animacij sprejet kot kulturni film. Slabše sprejet družinski film TIME BANDITS(1981) ni pokazal odstopanj od pythonovske komične strukture, a je režiser štiri leta kasneje s precej podobno filmsko zasedbo posnel popolnoma drugačno distopično črno komedijo BRAZIL(1985), ki je bila razglašena za orwellovsko mojstrovino. Fantazijska pustolovščina THE ADVENTURES OF BARON MUNCHHAUSEN(1988) je bila verjetno eden največjih finančnih polomov v filmski zgodovini, a zaradi tega Gilliamova kariera ni preveč trpela, saj je tudi ta film sčasoma pridobil kulturni status. Komična drama THE FISHER KING(1991) je bila nominirana za pet oskarjev. Gilliamov največji finančni uspeh je bila odlična post apokaliptična

srhljivka TWELVE MONKEYS(1995). Psihedelične in kaotične gonzo pustolovščine filma FEAR AND LOATHING IN LAS VEGAS(1998) so pridobile trume oboževalcev, medtem ko je THE BROTHERS GRIMM (2005) bolj polnil blagajne kakor kaj drugega. O najnovejši fantazijski drami TIDELAND (2005), na katero se potihem lepi oznaka 'mojstrovina', pa bo najbrž tako kot o drugih Gilliamovih filmih – odločil le čas.

BRAZIL (1985)

Temačne pisarne brez oken, ulice polepljene s propagandnimi plakati, eksplozije. Tako izgleda življenje v post apokaliptičnem svetu 'nekje sredi 20. stoletja', ki ga otežujejo številni teroristični napadi in vladni ukrepi, podkrepjeni z zapletenimi, nepotrebnimi birokratskimi postopki. Pot Sama Lowrya, preprostega uradnika, nagnjenega k sanjarjenju, se križa s teroristom Harryem Buttloom. Gilliam je prikazal birokracijo in javnost na tako odvraten način, da je v takšnem svetu Lowry dejansko pripravljen sprejeti terorista kot junaka, kar ga v končni fazi pripelje do težav z oblastmi. V Lowryevem intimnem svetu pride do razkroja sobivanja resničnosti in sanj, kar je morda še huje kot fizični propad. Distopična retro futuristična satira, največkrat primerjana z Orwellovim romanom 1984, zrcali norost moderne družbe in namiguje na možnost fašistične ureditve v prihodnosti, ki bi omejevala celo pravico oz. svobodo do sanjarjenja.

GILLIAM-IZMI

- ★ "Hollywood is run by small-minded people who like chopping the legs off creative people. All they want to do is say no."
- ★ "Whether I like it or not, or whether anybody else does, when I start a film I have a few ideas. And as you're getting into it, you think, 'Ooh, there's another idea,' and you're shooting some more and, 'Oh, here's another thing. Let's do that.' I'm always changing and adding. That's just the way my mind works."
- ★ "Everybody has their opinion and some people are wrong. One of the things I enjoy about my films is that children really love them. They are open-minded. As we get older we seem to close in. We limit the size of the world we limit everything about it."

- ★ www.imdb.com
- ★ www.sensesofcinema.com/contents/directors/03/gilliam.html
- ★ <http://wikipedia.org>

DIGITALNE ZGODBE SO ISKRENE OSEBNE ZGODBE, KI JIH V OBLIKI MINI VIDEOV LAHKO POSNAME KDORKOLI – S POMOČJO KAMERE, RAČUNALNIKA, SKENERJA IN FOTOGRAFIJ. PREKO DIGITALNE ZGODBE LAHKO NA ZANIMIV NAČIN PREDSTAVIŠ SVOJA RAZMIŠLJANJA IN IZKUŠNJE. TEMA ZGODBE JE LAHKO KARKOLI – HOBI, IZKUŠNJA, SPOMIN, OBSEDNOST S KAKIM PREDMETOM, ŠPORTOM ...

euro<26 DIGITALNE zgodbe

Možnosti je neskončno. Vsaka digitalna zgodba je unikatna, ker ima vsak človek svojo zgodbo in svoj način pripovedovanja, nove tehnologije pa omogočajo, da lahko vsako zgodbo enostavno posname v digitalni obliki in jo potem objavi na spletni strani kot je npr. www.bbc.co.uk/wales/capturewales.

KAKO SE JE ZAČELO

Začetek digitalnih zgodb izvira iz Kalifornije (ZDA), kjer je v 90. letih začel delovati Center for Digital Storytelling, ki je organiziral številne delavnice. Zadnjih nekaj let se tudi BBC v Walesu (v sodelovanju z Univerzo v Cardifu) ukvarja s poučevanjem, kako se izdelajo digitalne zgodbe in rezultat je velik arhiv valižanskih zgodb na www.bbc.co.uk/wales/capturewales.

BITI MLAD IN ...

Medtem, ko so nekatere zgodbe zgolj osebni zapis, pa druge lahko služijo tudi za bolj pomembne namene tako npr. za izobraževanje mladih kot tudi za informiranje ljudi na položajih odločanja; digitalne zgodbe lahko tudi razbijajo stereotipe in obračajo družbene oznake na glavo. Valižanska EURO<26 organizacija Canllaw Online (www.canllaw-online.com) že nekaj let izvaja delavnice Digital Storytelling med mladimi po vsem Walesu. Še posebej so se usmerili v problematiko, ki pestijo mlade, in tako je nastala serija delavnic "Biti mlad in ... invalid, brezdomec, prestopnik, homoseksualec, odvisnik, zaposlen, starš, prostovoljec ...".

"It might sound selfish but I adore being me. It is true that I am sometimes clumsy, my head is often in a mess and as every human being I have bad days... but that is ok with me ..." <BEING ME... - Alja>

EURO<26 DIGITALNE ZGODBE

Konec lanskega septembra je Canllaw Online v Cardifu organiziral EURO<26 projekt Digital Storytelling, ki se ga je pod okriljem programa EURO<26 v Sloveniji udeležil tudi EURO<26 sodelavec Domen Kolšek. Projekt je potekal v obliki treninga mladih udeležencev, ki so do konca januarja 2007 vsak v svoji državi izvedli delavnice digitalnih zgodb za mlade na temo "Being Young and European". Več o tem lahko prebereš na www.euro26.si/sl/projekti, v galeriji pa je objavljena tudi Domnova digitalna zgodba (Quonfessions of a quoffee addict).

DIGITALNE ZGODBE V LJUBLJANI

Z nanjem, ki so nam ga posredovali EURO<26 kolegi iz Walesa, smo sredi januarja 2007 v Kiberpipi organizirali večdnevno EURO<26 delavnico Digitalne zgodbe. Na delavnico smo sprejeli 5 udeležencev, ki so se skozi proces metodologije digitalnih zgodb, spoznavanja cikla zgodbe in pisanja besedila, uporabe in obdelave fotografij, obdelave videa ter

snemanja glasov naučili izdelati svojo digitalno zgodbo.

Te zanima, kaj je Simona povedala o svoji bungee-jumping izkušnji? Ali kaj je Peter povedal o pingvinih? Vse zgodbe so objavljene na naši spletni strani www.euro26.si (v galeriji v mapi EURO<26 dogodki), objavljene pa bodo tudi na strani BBC-ja www.bbc.co.uk/wales/capturewales (zato so bile posnete v angleškem jeziku). Britanska ambasada v Ljubljani nam je

"Till that moment you don't really know if you're gonna throw yourself down for real. But then your thoughts stop for a moment and you... just jump." <BUNGEE - Simona>

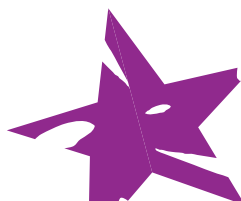
omogočila, da smo na delavnico povabili tudi dva strokovna gosta iz Canllaw Online, ki sta pripomogla, da je delavnica potekala gladko in v sproščenem vzdušju.

Delavnica je potekala po naslednjem postopku. Prvi dan smo se vsi dodobra spoznali in se igrali nekaj miselnih ter besednih igric, da smo dognali, o čem bo kdo govoril v svoji zgodbi. Po končanem prvem delu so imeli udeleženci nekaj časa, da samostojno oblikujejo besedilo svoje zgodbe, ki smo ga še isti dan posneli. Seveda so avtorji sami prebrali zgodbo v mikrofonski kabinici, ki je spretno prenesel analogni signal v digitalni svet računalniške tehnologije. Vsak izmed udeležencev se je tudi preizkusil v urejanju zvočnih posnetkov. Naslednji dan pa smo se lotili izdelave projekcij slik, ki spremljajo zvočne posnetke. Slike smo naredili z uporabo fotografij, ki so jih udeleženci prinesli s seboj. Sledilo je še spajanje zvoka ter videa in voila! Samo še zaključna projekcija ter peka DVD-jev in prva delavnica je bila uspešno zaključena! Zdaj pa že hitimo novim izzivom naproti.

"Eventhough I'm a bird I can not fly. I use my wings for swimming and walking. Odd isn't it as birds belong in the air. Not if you are a penguin ..." <BEING YOUNG AND... A PENGUIN? - Peter>

Več informacij o projektu lahko najdeš na www.euro26.si/sl/projekti. Ker je bila delavnica zelo uspešna, udeleženci pa navdušeni, smo trdno odločeni, da bomo v prihodnosti poskušali organizirati nove delavnice in dali priložnost tudi drugim mladim, da izdelajo svojo digitalno zgodbo.

Izvedbo EURO<26 delavnice Digitalne zgodbe sta omogočili Kiberpipa (www.kiberpipa.org) in Britanska ambasada v Ljubljani (www.britishembassy.gov.uk).

BESEDA ZA KATERO SO SLIŠALI ŽE MNOGI, VENDAR ŠE VEDNO TOČNO NE VEJO KAJ POMENI. ANIMIRAN FILM? SPET ENA OD RISANK ZA OTROKE?

Sama beseda anime je popularna krajša oblika besede animation. Beseda anime se je kot sinonim za japonsko risanko najprej začela uporabljati v angleško govorečem svetu in so jo nato povzeli ljubitelji japonske animacije v Ameriki in Evropi. Najsajši del animejev je ta, da je namenjen čisto vsem gledalcem. Tistim najmlajšim, malo starejšim, moškim in ženskam. Večina jih je narejenih po predlogi mange - japonski strip, ki se od zahodnih razlikuje po načinu pripovedovanja, stilu in žanru. Predvsem gre za pripovedovanje s slikami.

MALO ZGODOVINE

Leta 1963 je nastala prva anime serija Tetsuwan Atomu, ali Astro Boy, ki jo je oblikoval, danes imenovan tudi bog mang, Osamu Tezuka. Astro Boy je sprožil zanimanje za animacijo na Japonskem, začrtal pa je tudi marsikatero tehniko, ki jih v animejih uporabljajo še danes. Vzpodbudil je robotski (mecha) žanr, ki je pri animejih še danes med najbolj značilnimi. Osemdeseta leta so animejem prinesla sloves, status in veljavo, ki jo imajo na Japonskem še vedno. Leta 1988 je bil končan Akira, ki do danes ostaja eden najboljših in najbolj znanih animejev po vsem svetu. Pozornost zahodnih kritikov je pritegnil tudi Miyazakijev celovečerec Princesa Mononoke (Mononke hime), splošno priznanje pa je 2001 v obliki zlatega medveda in oskarja za najboljši animirani film pobralo Čudežno potovanje (Sen to Chihiro no Kamikakushi).

ANIME STIL

Anime nudi gledalcu potovanje v prav poseben svet domišljije, kjer je mogoče čisto vse, saj nam omogočajo izjemno učinkovito vizualizacijo naših sanj. Vendar pa se vedno ne vrti vse okoli fantazijskega sveta, kjer ne veljajo zakoni fizike in kjer prebivajo mitološka bitja. Vsebujejo lako veliko kompleksnejše zgodbe s prividom realnosti. Poudariti je treba tudi dejstvo, da v animejih ne obstajajo ultimativni heroji, kot je to značilno za zahod. V animejih gre večinoma za skupino prijateljev, ki se borijo za skupen cilj. Vendar tudi ti niso brez problemov. Vsak od karakterjev bo za seboj imel neko preteklost, ki močno vpliva na njihove značaje. Tudi če imamo glavnega junaka s posebnimi močmi, se bo ta zanašal na podporo svojih prijateljev ter reševal svoje probleme z njihovo pomočjo.

Še ena posebna značilnost animejev, so velike oči. Japonci verjamejo, da so oči ogledalo duše. Zato imajo nedolžni liki kot so dekleta in občasno fantje ponavadi velike okrogle oči, medtem ko imajo negativni liki ozke ter dolge. Ravno tako se redno pojavljajo čustveni simboli kot so kapljice potu (zadrega), kri iz

nosu (nespodobne misli), izrazite vene na čelu ali roki lika (močna jeza), oblaček iz ust (oddih) in mnogi drugi. Tudi anatomija likov je posebna. Največkrat prikazujejo dva ekstrema. Nenaravno vitki in visoki z dolgimi udi, ter okrogli z zelo kratkimi udi. Vmesnih stanj skorajda ni. Velja tudi, da so fantje veliko višji od deklet, saj s to potezo dekleta naredijo ljubkejša, fante pa bolj zaščitniške, na katere so dekleta lahko zanesejo.

Animeji imajo tudi zelo značilno barvno podobo, ki vedno uporablja več odtenkov, s katerimi pričara svetleče in senčene površine pri animiranih likih. Medtem ko so liki v ospredju vedno nežno črno obrobljeni, je ta obroba pri ozadjih pogosto izpuščena. Za večino animejev je tudi značilna natančnost, s katero so narisani liki in ozadja. Od vzorcev na oblekah do knjig in naključnega pribora, vsemu je posvečeno veliko pozornosti. Tudi oznake na cesti pogosto prinašajo realistično povezavo z domišljiskim svetom. Animeji uporabljajo tudi vse tehnike 'snežanja', ki jih poznajo filmi. Dinamiko dosega ne le z gibanjem likov, temveč tudi z gibanjem ozadja in spreminjanjem zornega kota. Tudi ozadja se lahko prilagajajo različnim situacijam. Pri šokantnem trenutku se lahko raztrešči na koščke ali ga razsvetlijo strele, medtem ko so v pristrčnih trenutkih prisotni sonce, cvetje in zelo popularni svetlikajoči se milni mehurčki.

ANIMEJI V SLOVENIJI

Slovinci animeje že nekaj časa gledamo v otroškem programu, čeprav gre pri najstarejših v glavnem za tiste, ki so jih poznajo filmi. Dinamiko za evropske televizijske postaje. Med temi so Čebelica Maja, Barbapapa in Kalimero. Prvi tipični anime, predvajan v Sloveniji, je bila Princesa Mononoke, ki je bila leta 2000 predvajana v okviru ljubljanskega filmskega festivala Liffe. Za slovensko distribucijo jo je odkupila Creativa, ki pa jo je v redni kinospored uvrstila šele 2002, ko je povsem pogorela. Isto leto (2002) je v kinodvorane prišlo Čudežno potovanje v distribuciji A. G. Marketa in s pomočjo obširnega oglaševanja uspelo. Na Liffu leta 2003 se je zavrtel Interstella 5555, enourni muzikal skupine Daft Punk, ki ga je režiral Leiji Matsumoto. Leta 2005 pa je na Liffe in v splošno kinodistribucijo prišel tudi Čarovnik Howl in gibljivi grad.

- ★ www.animeslovenija.org
- ★ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Anime>
- ★ www.slocartoon.net
- ★ www.designchronicle.com/memento
- ★ www.animenewsnetwork.com

GLASBA

ALEJANDRO SANZ EL TREN DE LOS MOMENTOS

Vlak trenutkov. Brez posebnega pretiravanja lahko pričakujete senzualno in s čustvi nabito glasbo. Ne sladkano. No, vsaj ne osladno. Alejandro je moški s karizmatičnim glasom, polnim nežnih not in strastnih barv. V njem se prepletata Andaluzija in flamenco, strast, rdeča barva, vrtenje, noč, vročina. Vse to lahko začutite tudi v njegovi glasbi, ki sicer ne obljublja, da te bo pretresla do rokovskih korenin, a te nedvomno ne bo pustila hladnega. Glasbeno se je tokrat spečal z bobnarjem skupine Mana, pevcem Ketame, Juanesom in tudi Shakiro. Njun duet Te Lo Agradezco, Pero No je fantastičen – celo za tiste, ki Shakire in njenega specifičnega glasu ne prenesejo, saj je njen glas na trenutke premočan za balade. Tu pa pride do izraza ravno prav, da vnese žensko strast. Medtem ko čakaš na njegov obljubljeni angleški album, je tole prava poslastica.

★★★★★

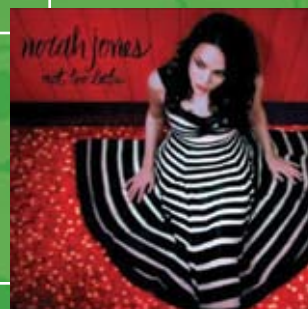

NORAH JONES NOT TOO LATE

Oh Norah, Norah ... Nekdo je nekje napisal, kdaj se bo tej puncici strgalo in bo ponorela ter začela pisati jezne rokrske balade. No, kot kaže, še ni čas za to. Pa saj tega ne potrebujemo! Norah je izvrstna pri tem, kar počne, in pri tem tudi vztraja. Ne vem, če bi se našel kdo, ki bi jo lahko obtožil, da se svojega »recepta« drži, ker ji prinaša denarce. Ker Norah uspeva oboje. Ostaja zvesta svoji mešanici jazza, bluesa, popa, soula in funka in hkrati vpenja nove elemente. To je tudi prvi album, za katerega je Norah vse napisala sama. Njene niti se razpnejo preko temnejših tem, politike in seveda tudi ljubezni. Medtem ko pri politiki ni tako zelo predrzna, je pri ljubezenski tematiki odkrila nov način kanaliziranja ljubezenskih pesmi. Sinkin' Soon namreč na začetku zveni (vsaj glasbeno) kot skladbica o kakem Bonnyju in Clyde, a je v osnovi ljubezenska. Neverjetni zvoki, čudovita akustika. Ni kaj. Norah zna.

★★★★

★★★★★

GWEN STEFANI THE SWEETEST ESCAPE

Gwen Stefani sicer mimogrede lahko uvrstimo v pop, vendar je ne moremo kar tako hitro predalčkati. Njena glasba, čeprav zelo poskočna, pop in s komadi, ki obljublajo »hakeljo«, ki te bodo zagrabili in dolgo ne izpustili, je kljub standardom, s katerimi ustreza predalu »pop«, še vedno presenetljiva. Presenečenja pridejo v obliki jodlanja (Wind It Up), vpitja »woohoo« ali pa zanimivega rapanja. Ni je strah poskusiti novih področij in poskusiti, kako daleč lahko svoja tveganja pelje. Tu je nekaj osemdesetih (spominja na stare Madonnine komade) in nekaj šestdesetih. Gwen se razdaja tudi lirčno – o svoji ljubezni, o svojem življenju (Orange County Girl) in o materinstvu. Sicer album najverjetneje ne bo tako navdušil kot njen prvenec, vendar če mu daš priložnost in ga ne vzameš preveč resno, ti bo nedvomno nudil sladek pobeg od resničnosti.

★★★★

SALIVA BLOOD STAINED LOVE STORY

Dobrodošli na predstavi, začnejo Slinavci. OK, si mislite, da vidimo predstavo. Dejstvo je, da so Saliva začeli z veliko tršim rockom. Z njim so tudi prirasli k srcu večini ljudi. Vendar to še ne pomeni, da so se s svojevrstno ljubezensko zgodbo omehčali, ali da nimajo več jajc. Včasih je za rock band, ki začne s trdimi komadi, le še toliko težje pokazati mehko plat, saj jih s tem navadno obtožijo, da so se prodali. Res je, da so sem ter tja besedila presenetljivo sladkana (in rimana), vendar je plošča kratka in s tem ne pušča prostora brezveznim komadom, ki bi zapolnili minutažo. Sploh pa, kateri band iz Memphisa bi lahko bil nesentimentalen? To je ja dežela Elvisa, hudiča! No, Saliva svoje povejo že z naslovom albuma. To je ljubezenska zgodba. In če nisi pričakoval vsaj nekaj sentimentalnosti, pač pripiši sam sebi.

NOVA

LEKTORNI PREGLED

NEKJE V SREDINI 90-TIH SE JE V TEMAČNIH UNDERGROUND KLUBIH IN STUDIJIH BROOKLYNA RAZVIL GLASBENI ŽANR IN MULTIKULTURNO DIGITALNO UMETNIŠKO GIBANJE Z NAZIVOM ILLBIENT. OBLIKOVAL SE JE KOT ODRAZ KAOSA IN PREZASIČENOSTI INFORMACIJSKE DRUŽBE, KI JE PREVZEMALA ŠIRŠO PUBLIKO PREDVSEM NA DRUGI STRANI VZHODNE REKE, PRESTIŽNEJŠEMU MANHATTNU.

Illbient je eklektnična mešanica hip hopa, duba, trip hopa, drum and bassa, jazza, ambienta ter misterioznih, hipnotičnih semplov, ki te v samotni temne noči zagotovo pustijo vznemirjenega in nemirnega. Zvočno je bil širši publiki predstavljen leta 1996 z izdajo albuma Incursions in Illbient, kompilacijo izdano pri založbi Asphodel, h kateri so svoje zvočne stvaritve prispevali Sub Dub, DJ Spooky, Byzar ter We.

Uporaba izraza Illbient je bila bolj kot od samih artistov propagirana preko glasbenega tiska, k temu je veliko pripomogel Paul D. Miller kot glasbeni novinar in soustvarjalec gibanja. Začetniki in najbolj proaktivni ustvarjalci tega bizarnega žanra so bili DJ Spooky, We, Sub Dub, Byzar ter drugi.

Kmalu po stvaritvi Illbienta so skupine začele razpadati, veliko izvajalcev je začelo utirati svojo solo pot in tako širiti svoja ustvarjalna obzorja. Illbient je kljub tem spremembam ostal zvest svoji hibridnosti in zvočni nepredvidljivosti ter kot tak ustvaril nove smernice v ustvarjanju eksperimentalne glasbe. Lahko bi rekli, da je Illbient novi val psihadelične eksperimentalne glasbe, za katero takšne in drugačne substance niso potrebne, saj glasba deluje dovolj močno, da nas spravi na miselna potovanja.

★ WE

Skupino so sestavljali člani Once 11, Ilop ter DJ Olive. Fantje so se srečali leta 1991 v Brooklynu, v času notorične underground party scene v Williamsburgu, kulturno vibrantnemu predelu mesta, kamor so se v 90-tih preselili mnogi umetniki in hipsterji. Kot skupina so poleg avtorske glasbe delali remikse za kvalitetne glasbenike, kot so Arto Lindsey, Free kitten, Topsy, Medeski ...

Gregor Asch aka DJ Olive je tudi zasnoval ime za žanr, čeprav glede tega zadeva ni popolnoma jasna, saj nekateri pravijo, da je idejni oče DJ Spooky. Izraz Illbient je kombinacija besede "ILL", ki v hiphoperskem slengu pomeni "kul", nekaj kar je zanimivo, dobro ter besede ambient kot glasbenega žanra.

Produktivni Gregor Asch je leta 2000 ustanovil The Agriculture glasbeno založbo, ki je od svojega začetka do danes izdajala izvrstne izdelke stare ter nove generacije izvajalcev tovrstne muzike.

★ www.theagriculture.com

★ DJ SPOOKY THAT SUBLIMINAL KID

Paul D. Miller je glasbeni novinar, DJ, producent ter občasni profesor glasbe. Svoj umetniški naziv si je sposodil od karakterja iz ene od William S. Burroughsovih novel. Študiral je francosko literaturo in filozofijo, kar se očitno odraža v njegovem precej zapletenem načinu pisanja. Ker je že od nekdaj imel neustavljivo domišljijo, jo je v svojih začetkih izražal s pisanjem znanstvene fantastike in kasneje z ostalimi umetniki snoval kolektiv Soundlab.

Njegov prvenec, "Songs of a dead dreamer", je mešanica breakbeata, prvinskih junglističnih poiskusov ter digitalne konfuzije mešane z inteligentnimi, temačnim in meditativnim ambientom in je dandanes smatran kot eden kulturnih glasbenih izdelkov v tovrstnih žanrskih vodah.

Sodeloval je z ničkolikimi ustvarjalci tako vizualne kot zvočne umetnosti. Med drugim je posnel album z Daveom Lombardom iz kulturnih Slayerjev, produciral material za Yoko Onino novo ploščo, njegov zadnji izdani zvočni projekt pa je bil miks arhivskih posnetkov Trojan Records, legendarne reggae založbe.

★ www.DJspooky.com

★ BYZAR

Byzar so eden najbolj obskurih Illbientalnih projektov, ki so bili stalni sodelavci Soundlaba. Kolektiv je sestavljen iz nekaj ključnih in stalnih članov, s katerim sodeluje neomejena količina naključnih ustvarjalcev.

Med stalnimi sodelavci so DJ Spooky, Marc Ribot, Ras Mesina ... Uporaba različnih instrumentov, samplerjev, violin, mešalk, bobnov in praktično vsega, kar producira zvok, kreira izrazit in kompleksen zvok, ki nima premišljene strukture.

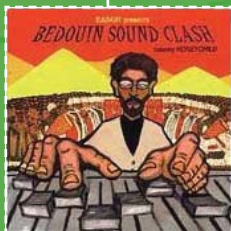
Med drugimi ustvarjalci, s katerimi so v času svoje kariere sodelovali, so Vernon Reid, Alec Empire, DJ Krush ter drugi.

Leta 1996 so svojo eksperimentalno umetnost odpeljali na druge nivoje. Znotraj Brooklynskega mostu, kjer se je nahajalo glasbeno/umetniško prizorišče z nazivom Anchorage, so v devetdesetih nastopali mnogi Illbient ustvarjalci kot tudi ostali alternativni umetniki. Byzar so med svojim nastopom pod okriljem Soundlab kolektiva skozi temelje mostu poslali globoke bas vibracije in govori se, da so bile tako močne in mogočne, da se posledice tega na mostu čutijo še danes ...

★ www.asphodel.com

★ SOUNDLAB

Soundlab je bil umetniški kolektiv, tako zvočni kot vizualni, ki je v času svojega delovanja razširil unikaten urban zvok ter vizualno umetnost. Ustanovni člani so bili Howard Goldkrand, Beth Coleman in Paul D. Miller. Kolektiv je vključeval mnogo glasbenikov in umetnikov iz Illbientalne scene vključno z DJ

Olivom, Kit Krashem, Tim Sweetom. Soundlabovi eventi so se godili po skrivnih lokacijah v mestu, med drugim tudi v Andy Warholovi "The Factory", kar je bil tudi zadnji event, ki se je zgodil v tistem prostoru. Bendi, kot so We, Byzar, Subdub, so bili stalni nastopajoči na eventih, včasih pa so tam nastopili tudi svetovno znani glasbeniki Arto Lindsay, Vernon Reid, Elliot Sharp, DJ Soulslinger ...

★ SUBDUB

Subdub sestavljata duet Raz "Badawi" Mesina in John Ward. Njuni začetki segajo v leto 1994. Njuna ljubezen do raznolikih ritmov, težkih, globokih basov in neobičajnih melodij še danes lomi glasbene okvire tako v eksperimentalnih kot standardnih glasbenih žanrih.

OSTALI USTVARJALCI ILLBIENTA

Boards of Canada, Kit Krash, Dr. Israel, Bill Laswell, Professor Shebab, Prince Charming, DJ Wally in mnogi drugi. Vredno si je zapomniti, da je značilnost teh ustvarjalcev stalno spreminjanje psevdonimov tako, da jih neredko najdete pod drugimi nazivi.

ILLBIENT KLASIKE

Incursions to Illbient: V.A.
Professor Shebab&Roberto Musso: Ataxia
Prince Charming: Fantastic Voyage
DJ Spooky: Songs of a dead dreamer
Byzar: Gaiatronic Vs. The Cheap Robots

illbient

ŠE NE TAKO DAVNO JE BILA POVPREČNEMU LJUBITELJU FOTOGRAFIJE, KI SE JE HOTEL BOLJ TEMELJITO UKVARJATI S FOTOGRAFIJO, DOSTOPNA SAMO ČRNO BELA TEHNIKA RAZVIJANJA FOTOGRAFIJ, BARVNI PROCES JE ZAHTEVAL VELIKO VEČ APARATUR IN KEMIKAJIJ, KI SO BILE TUDI PRECEJ DRAGE. DANES PA SE JE TO POSTAVILO NA GLAVO.

S prihodom in razcvetom digitalne fotografije je obdelava fotografij s pomočjo računalnika nekaj povsem običajnega. Določena programska orodja, kot je Photoshop, imajo posebne filtre in orodja, ki so bili razviti prav za konvertiranje barvnih digitalnih datotek v monokromatsko, črno-belo, in tonirano tehniko prikaza. Res je, da je za uspešno obdelavo nujno poznavanje tega programa in seveda tudi nekaj izkušenj pri obdelavi, ampak za to, za kar si včasih potreboval precej različne opreme in kemikalij ter papirja, sedaj rabiš samo računalnik in nekaj znanja.

IZ BARVNE V ČRNOBELO

Že med samim fotografiranjem moramo svoj pogled na izbiro motiva precej spremeniti. Ni vsak motiv primeren za fotografijo v črno-beli tehniki. V fazi učenja nam lahko pri tem veliko pomaga funkcija na digitalnih fotoaparatih, ki omogoči, da fotografijo posnamemo direktno v črno-beli tehniki, kar pa ni najboljše za nadaljnjo obdelavo na računalniku, saj barvna fotografija nudi dosti več možnosti pri

konvertiranju posnetka v črno-belo tehniko kot monokromatsko zajeta fotografija.

BARVNI FILTRI

Pri klasični črno-beli fotografiji uporabljamo za poudarek kontrastov na fotografiji različne barvne filtre, ki poudarijo ali pa zadušijo določene sivinske prikaze barv in s tem pripomorejo k bolj prefinjeni kontroli kontrastov na fotografiji. Z uporabo rdečega filtra pred objektivom dosežemo, da se bo modro nebo na črno-belo fotografiji potemnilo in s tem povečalo kontrast. Rumen ali oranžen filter bo imel največ učinka pri fotografijah z obilico oblakov ... Vse te efekte pa zlahka dosežemo tudi pri obdelavi fotografije v Photoshopu. Pomembno je, da je fotografija barvna, preden jo konvertiramo v črno-belo.

OBDELAVA NA RAČUNALNIKU

Kontrolo nad sivinskimi kontrasti lahko najlažje dosežemo s filtrom Channel Mixer v Photoshopu, ki ima posebno nastavitve za monokromatske posnetke, pri čemer pretvori barvno fotografijo v črno-belo s pomočjo spreminjanja vsotnosti določenega barvnega kanala v RGB zapisu in se obnaša podobno, kot če bi pri črno-beli fotografiji postavil barvne filtre pred objektiv.

To pa je še le začetek. Programi, kot so Photoshop, nam nudijo neskončno število možnosti za realiziranje črno-belih zamisli in so lahko več kot nadomestek klasične črno-bele temnice.

barvno = ČRNOBELO

★ PMA FOTOSEJEM

Od 8. do 11. marca bo v Las Vegasu potekal največji sejem fotografske opreme letos. Mnogi proizvajalci so napovedali predstavitev novosti za letošnje leto. Trendi na področju kompaktnih digitalnih fotoaparatorov niso več usmerjeni v večanje števila pikslov, ampak bolj izboljšavi kvalitete posnetkov – predvsem pri visokih ISO nastavitvah aparatov.

★ www.pmai.org/pma07

★ VACLAV JRASEK

Vodilni predstavnik mlajše generacije čeških fotografov bo predstavil projekt dokumentacije postindustrijskega okolja, posnet s širokokotno kamero v dveh glavnih celotah: dokumentiranju okolja in arhitekture ter portretiranju delovnih ljudi. Vendar pa pristop ni klasično humanistično dokumentaren, pač pa izhaja iz sodobnega neo-naturalističnega jezika in se spogleduje z modno in dizajnersko fotografijo. Ponuja nam videnje tradicionalne teme iz nove perspektive in tako obenem premika meje dokumentarne fotografije.

★ Ljubljana, Cankarjev dom / 16. maj - 17. junij 2007 / www.cd-cc.si

POMLAD SE PREBUJA. SPET TI PONUJAMO POPOTOVANJA. TOKRAT V INDIJSKO KULTURO, S SLOVENCMI PO SVETU ALI PA V ZGODBE NEKATERIH LJUDI, KI SO ZAŽIVELI V ZGODBAH, KI SO PREJELE OSKARJA ZA PRIREJEN SCENARIJ.

INDIJA

VIKRAM SETHI: A SUITABLE BOY

V postkolonialni Indiji se sredi petdesetih let pred tabo na papirju med platnicami razgrinja svet, kot ga doživlja mlada Lata. Zgodba govori o hindujski družini, ki skuša svoji mlajši hčerki (Lati) najti primerne ženina. V deželi, kjer je danes dota sicer nezakonita in kjer se sem ter tja primerne ženina za vnaprej dogovorjene poroke išče tudi preko oglasov v časopisu, se prepleta mnogo kultur. Muslimani s Hindujski, kmetje s fevdalci in ljubezen s praktičnostjo. Zgodbe štirih družin se spletajo okrog ene poroke, zgodbe treh potencialnih fantov, ki bi utegnili biti primerni, ter enega, v katerega je Lata pravzaprav zaljubljena. Čudovite barve, neznosna vročina, cvetoči vrtovi, veseli festivali in dobra hrana pa spletajo okolje, v katerem se zgodbe odvijajo.

★ Thrity Umrigar: **BOMBAY TIME**

Dogodki v sosesčini sredi Bombaya, indijskega najbolj kozmopolitanskega mesta, so takšni, da bi se pravzaprav lahko dogajali tudi nam ...

★ Rohinton Mistry: **A FINE BALANCE**

Leta 1975 se v obmorskem mestecu sredi državnih preobratov znajdejo štirje liki, ki razgrinjajo ne le svojo, pač pa tudi Indiji lastno intimnost.

SLOVENCMI V SVETU

MATEJ SEDMAK: PEACEHIKER OKOLI ZEMLJE BREZ DENARJA

Če zanj nisi slišal, za to brez dvoma ni kriv on sam. Poleti 2004 je pograbil nahrbtnik in se odpravil po svetu. Brez denarja okoli sveta je bil njegov slogan. V svet se je odpravil z dvesto dolarji in veliko optimizma. »Ime mi je Peacehiker in doma sem iz sveta!« se navadno predstavi fant, ki se je marca lani v domovino vrnil v indijskem tradicionalnem oblačilu, s seboj pa je imel le zobno ščetko in potni list. Začel je v Evropi in se podal na 800 km dolgo (pešpotno) romanje Camino de Santiago in nato letel v ZDA. Kako je nadaljeval svojo pot skozi Ameriko proti Južni Ameriki, zakaj je bil na Kubi zaprt in kako je v Mehiki ljudem tako prirasel k srcu, da so mu kupili letalsko karto do Japonske, ti ne bomo izdali. Kaj je počel v Indiji in s čim si je (poleg igranja kitare) služil denar, je prav tako nekaj, kar si moraš prebrati sam. Prav možno pa je, da te je, če si si to zaželel, Matej lanskega veselega decembra objel na Prešernovem trgu.

★ Tomo Križnar: **NUBA, ČISTI LJUDJE**

Živijo na kamnitih otokih zahodno od Nila v osrednji sudanski provinci Kordofan. Skriti sredi kamnitih gmot se skrivajo čisti ljudje ...

★ Zvone Šeruga: **POTI V NEZNANO**

Eden najbolj znanih slovenskih popotnikov v tej knjigi opisuje Vietnam, Etiopijo, Kenijo, Indonezijo, Bolivijo, Indijo in Burmo.

OSKARJI ZA PRIREJENE SCENARIJE

ANNIE PROULX: BROKEBACK MOUNTAIN

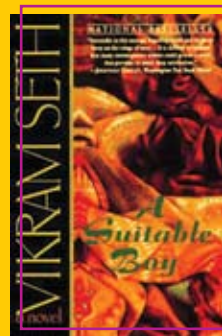
Zgodba, ki je pravzaprav napisana kot kratka zgodba ali novela, objavljena v The New Yorkerju, kljub kratkosti postreže z velikim udarcem naravnost v obraz. Jack Twist in Ennis Del Mar sta (kot ste najverjetneje nekje že slišali) kavboja, ki nekega poletja sredi gore Brokeback med pašo ovc najdeta ljubezen. Sredi neke zimske noči tudi skupaj spita in to odprava kot enkratni dogodek. A ni le to. Je nepričakovano, hitro, strastno, šokantno za njiju oba. Redkobesedni Ennis in živahni Jack se zdita popolni nasprotji in zgodba je napisana z le malo dialogi, večinoma je pripovedna. Njuno znanje je brez pomena, saj leta kasneje, ko se spet srečata, spoznata, da ne moreta drug brez drugega in zato za njiju ostanejo le leta hrepenenja. Ljubezen in bolečina, ki nista vezani le na homoseksualnost, te bosta presunili.

★ Rex Pickett: **SIDEWAYS**

Namesto fantovščine se dva fanta odpravita skozi kalifornijske vinske predele na neskončno pokušanje vin in nepričakovano naletita na težave, ki zamajejo njuno prijateljstvo.

★ Wladyslaw Szpilman: **THE PIANIST**

Szpilman, talentirani poljski pianist, ki je preživel holokavst, s pretresljivimi detajli opiše svoje življenje pod nacističnim režimom in trenutke, s katerimi poudarja, da obtoževanje pripadnikov ene skupine ne pelje nikamor.

INDIJSKA POMLAD in OSKARJI v knjigah

skrivnostni LINUX PINGVIN

SE SPRAŠUJEŠ, O ČEM NEKI BO TA ČLANEK? O PRIKUPNEM PINGVINU PO IMENU TUX, KI JE MASKOTA LINUXA. LINUX JE OPERACIJSKI SISTEM, KAR POMENI, DA (MED DRUGIM) PREDSTAVLJA ENO IZMED ALTERNATIV DOBRO POZNANIM OKNOM (WINDOWS), KI JIH IZDELUJE PODJETJE MICROSOFT. ENA IZMED NJEGOVIH GLAVNIH PREDNOSTI JE, DA SPADA MED T.I. PROSTO PROGRAMSKO OPREMO.

Za prosto programsko opremo je značilno, da ima vsakdo možnost prostega vpogleda v programsko kodo, pravico do njenega spreminjanja in razširjanja. To je približno tako, kot da bi imeli natančen recept svoje najljubše pice iz lokalne picerije. Z njegovo pomočjo bi jo čisto enostavno spekli tudi sami. Imeli bi tudi možnost, da recept spremenimo po svojem okusu. Približno tako „deluje“ tudi prosto programje.

ZAKAJ JE TO PREDNOST?

Predstavlja si, da bi morala skupina petih gradbenikov zgraditi piramido. Delo bi bilo predvsem zelo dolgotrajno. Povsem drugače bi bilo, če bi se gradnje lotilo več milijonov delavcev. V tem primeru bi bila gradnja končana zelo hitro, poleg tega pa bi večino napak našli sorazmerno hitro (več glav pač več ve) in jih pravočasno odpravili. Podobno velja tudi za prosto programje. Neverjetno veliko število razvijalcev z vseh koncev sveta je pripomoglo, da se je prosto programje z Linuxom na čelu v zadnjih letih močno razvilo in izboljšalo. To je, poleg precej velikih finančnih vložkov v zadnjem času, glavni razlog za vse večjo razširjenost in prepoznavnost Linuxa med uporabniki.

Ima pa prosto programje še eno zelo lepo lastnost. Če imam prost dostop do programske kode, mi nihče ne more preprečiti, da bi jo tudi uporabil. To je razlog, da je uporaba proste programske opreme praviloma brezplačna.

ZAČETKI LINUXA

Da bi bolje razumeli prosto programje, si oglejmo še kratko zgodovino njegovega razvoja. Zgodba se je pričela leta 1983, ko je Richard Matthew Stallman, ki je bil takrat zaposlen na univerzi MIT, objavil načrt projekta GNU. Stallman je bil prepričan, da mora biti programska oprema prosta in se ni strinjal s podjetji, ki so uporabnikom preprečevala dostop do programske kode svojih produktov in jih izdajala pod zaprtimi licencami. GNU naj bi bil prost operacijski sistem, ki bi bil združljiv s komercialnimi različicami Unix-a. V naslednjih letih je svojo idejo razvijal in hkrati ustvarjal najbolj potrebna orodja za razvoj operacijskega sistema (tekstovni urejevalnik, prevajalnik programske kode, razhroščevalnik ...). GNU je pridobil vse več privrženecov, ki so v nekaj letih razvili veliko potrebne programske opreme.

BREZ TESTA NI PICE

A do popolnega operacijskega sistema jim je manjkal še najosnovnejši del – jedro. Jedro operacijskega sistema skrbi za komunikacijo med strojno opremo in uporabniškimi aplikacijami. Če si ponovno predstavljamo pice, bi ga lahko primerjali s testom.

Samo po sebi nam bolj malo koristi, vendar ga nujno potrebujemo. Leta 1991 je Linus Benedict Torvalds, takrat študent na Helsinški Univerzi, napisal jedro operacijskega sistema in ga izdal pod prosto licenco. Programska oprema, ki je nastajala pod okriljem projekta GNU, je dobila še zadnji del, ki ji je manjkal do zastavljenega cilja.

DISTRIBUCIJE LINUXA

Sedaj, ko smo te navdušili, moramo še izdati, kje ga lahko dobiš. Linux se izdaja v obliki t.i. distribucij, ki jih obstaja zelo veliko število (www.distrowatch.com). V distribucije je poleg jedra vključena še zelo velika količina razne programske opreme, kar je zelo velika prednost. Predstavlja si, da ti ni treba na računalnik namestiti nič drugega kot operacijski sistem, saj mu je vse ostalo (pisarniški paket, programi za večpredstavnost, organizator, program za obdelavo slik ...) že priloženo.

ŽIVI CD

Distribucije se med sabo razlikujejo predvsem po naboru programske opreme, izgledu, prijaznosti do uporabnika in enostavnosti namestitve. Medtem ko so nekatere lahko prava nočna mora tudi za bolj izkušene, so lahko druge prav prijazne tudi do najbolj svežih uporabnikov. Tu naj opozorim, da lahko napačna izbira distribucije zelo negativno vpliva na prvo izkušnjo (in obratno). Vsem novopečenim uporabnikom Linuxa toplo priporočam distribucijo Ubuntu (www.ubuntu.com), saj je njena namestitve zelo enostavna. Poleg tega jo dobimo na t.i. živem CD-ju. To pomeni, da lahko operacijski sistem poženemo, ne da bi ga prej namestili na trdi disk računalnika. S tem nam je omogočeno, da ga pred nastavitvijo preizkusimo.

V Sloveniji obstaja Društvo uporabnikov Linuxa Slovenije (LUGOS, www.lugos.si). Ukvarja se s slovenjenjem Linuxa in njegovo promocijo, njegovi člani pa pripravljajo tudi slovensko distribucijo Pingo. Na področju proste programske opreme so precej aktivni tudi v Multimedijem centru Kiberpipa (www.kiberpipa.org), ki ima svoje prostore na Kersnikovi 6 v Ljubljani. Organizirajo veliko srečanj, predavanj in delavnic na to temo. Nekajkrat na leto organizirajo tudi tečaj Linuxa. Poleg tega imajo zelo zanimiv računalniški muzej (www.kiberpipa.org/muzej). Vstop na vse dogodke v Kiberpipi je brezplačen.

To bo za tokrat vse. Naslednjič se bomo bolj podrobno posvetili nekaterim prostim programom, do takrat pa uživajte ... in spoznavajte našega skrivnostnega pingvina!

KAKO POSPEŠITI DELOVANJE SVOJEGA RAČUNALNIKA, ČEPRAVNISI RAČUNALNIŠKI STROKOVNJAK? CELO NAJHITREJŠI RAČUNALNIKI LAHKO DELUJEJO POČASNEJE, ČE JE UPORABLJENA NEPRIMERNA PROGRAMSKA OPREMA IN NASTAVITVE. VEČINA DOMAČIH RAČUNALNIKOV JE OPREMLJENIH Z MICROSOFTOVO PROGRAMSKO OPREMO IN ZATO BOMO POSKUŠALI RAZLOŽITI, KAKO DELUJE TRENUTNO NAJBOLJ OSNOVNI OPERACIJSKI SISTEM WINDOWS XP.

Za pravilno delovanje sistema je pomembno da namestimo:

- ★ potrebne komponente, ki se v verziji ujemajo s strojno opremo in so pridobljeni s strani proizvajalca te opreme;
- ★ posodobitve za sistem, ki so na voljo na spletnem naslovu <http://update.microsoft.com> (pogoje je licenčna programska oprema);
- ★ bistveno programsko opremo in pravilno nastavimo sistemske parametre.

SISTEMSKA NASTAVITVE

Sistemske nastavitve se lahko spremenijo in prilagodi skozi register. Za njegovo upravljanje pa je potrebno dobro poznavanje sistema. Nekatere spremembe lahko vseeno naredimo z malo manj naprednimi operacijami. Uporabi desni klik miške na ikoni **Moj računalnik** in izbere opcijo **Lastnosti**. Tukaj boš videl seznam možnosti imenovanih Lastnosti sistema. Klikni jeziček **Dodatno (Advanced)** in sedaj lahko spreminjaš sledeče nastavitve:

UČINKOVITOST DELOVANJA

Vizualni učinki

Izbiraš lahko med privzetimi nastavitvami, Nastavi za najboljši videz ter Nastavi za najboljšo učinkovitost delovanja. Če tvoj sistem ni med najhitrejšimi in preprosto želiš, da deluje hitreje, izbere tretjo opcijo. Seveda pa lahko tudi izbereš Po meri in sam prilagodiš svoje nastavitve.

Dodatno:

- ★ Razporeditev procesorja. Če želimo, da programi delujejo hitreje, izberemo boljšo učinkovitost Programov.
- ★ Poraba pomnilnika. Tukaj izbiramo, kako naj se razporedi pomnilnik našega sistema.
- ★ Navidezni pomnilnik. Spreminjanje teh nastavitve ni priporočljivo za neizkušenega uporabnika in zahteva posebno pozornost.

UPORABNIŠKI PROFIL

Tukaj se nahajajo informacije o profilih, ki so v sistemu; prostor, ki ga zavzemajo in upravljanje z njimi. Priporočljivo je, da se nerabljeni profile izbrše.

ZAGON IN OBNOVITEV

Spreminjaš lahko nastavitve, ki zadevajo zagon sistema ter prilagajanje velikosti datoteke varnostne kopije v primeru okvare sistema.

INTERNET, PROTIVIRUSNA ZAŠČITA IN POŽARNI ZID

Protivirusna zaščita tvojega računalnika in požarni zidovi, ki ščitijo tvoj sistem pred vdori v računalnik preko interneta, lahko upočasnijo delovanje sistema, še posebej če ti programi niso ustrezni. Potrebno je premisliti, ali je bolj pomembna ohranitev tvojih podatkov ali boljša učinkovitost sistema. Velika izguba podatkov zaradi nizkega nivoja varnosti te lahko stane več kot počasnejše delovanje sistema. Zaščitne programske opreme pa ni potrebno kopičiti – en protivirusni program in en požarni zid zadostujeta za zaščito. Če zaradi tehničnih razlogov ne moreš namestiti nobenega programa za zaščito, priporočamo, da svoj sistem pregledaš s protivirusnimi programi, ki preverijo tvoj računalnik preko spleta.

ČIŠČENJE TRDEGA DISKA

Nameščanje in odstranjevanje programov povzročata velike spremembe v strukturi trdega diska. Na prvi pogled izgleda, da to nima nobenih učinkov na sistem: podatki so tam, kjer želimo, programi so tam, kamor smo jih

dali. Po odstranitvi programa s trdega diska so vsi neuporabni podatki izbrisani. Vse je v redu, vendar se sčasoma sistem upočasnijo, diski pa predejo kot nori. Zakaj? Vsakič, ko kaj izbršeš, odstraniš, kopiraš, izrežeš in shraniš, povzročiš spremembe v strukturi trdega diska. Ko odstraniš nek program, se ne izbršejo vse njegove datoteke, podatki pa ostanejo tudi v registru. Kako to počistiti? Odgovor je preprost: izbrši neuporabne podatke, preostalo pa defragmentiraj. Brisanje podatkov pomeni, da jih izbršeš iz začasnih map, ki jo najdeš v vsakem profilu na lokaciji **C:\Dokumenti in nastavitve\Ime profila\Lokalne nastavitve**. Iz mape **Temp** lahko datoteke brez skrbi ročno izbršimo, saj nam sistem ne bo dovolil brisanja datotek, ki so trenutno v uporabi. Za mapo **Začasne internetne datoteke** pa se priporoča brisanje podatkov preko programa Internet Explorer. To storiš s pomočjo menija **Orodja**: izbereš **Internetne možnosti**, zavihek **Splošno** in v delu **Začasne internetne datoteke** klikneš **Izbrši piškotke in Izbrši datoteke**. Postopek je podoben tudi pri drugih brskalnikih.

In še o defragmentaciji. Ikono **Moj računalnik** odprži z levim dvoklikom miške. Z desnim klikom miške izbere **Lokalni pogon C** in s seznama izbere **Lastnosti**. Med danimi možnostmi izbere **Defragmentiraj**. Na novo odprtem oknu izbere pogon, ki ga želiš defragmentirati, ter začni postopek. Sedaj ti preostane le še čakanje. Obstajajo tudi bolj napredni in hitrejši programi, ki jih lahko uporabimo za te operacije, ampak to bi lahko bila že tema za naslednjič.

- ★ <http://free.grisoft.com> - odlični protivirusni program AVG – brezplačno
- ★ www.zonelabs.com - požarni zid Zone Alarm – na voljo tudi brezplačna verzija
- ★ www.monitor.si - slovenska revija za računalništvo – tudi članki o pospeševanju računalnika
- ★ www.autopatcher.com - posodobitve programske opreme

pospeši svojo MAŠINO

Vodnik za začetnike

KONJ VIRUSI ČRVI

in druge nadloge

SODOBNA TEHNOLOGIJA PRINAŠA TUDI SODOBNE PROBLEME. VSI SMO ŽE KAJ SLIŠALI O TROJANSKIH KONJIH IN VIRUSIH, TISTI Z MANJ SREČE PA SMO POSLEDICE LE TEH TUDI OSEBNO IZKUSILI. DA PA BI ČIMBOLJ ZMANJŠALI MOŽNOST RAZŠIRJANJA TEH NOVODOBNIH RAČUNALNIŠKIH BOLEZNI, BOMO V SERIJI ČLANKOV PREDSTAVILI, KAJ SE PRAVZAPRAV DOGAJA V OZADJU NAJPOGOSTEJŠIH ZLORAB, RAZKRILI PA BOMO TUDI NEKAJ OSNOVNIH NAČINOV ZAŠČITE PRED NJIMI.

TROJANSKI KONJI

Ena od osnovnih različic škodljive programske kode je trojanski konj (www.cert.org/advisories/CA-1999-02.html). Običajno se predstavlja kot uporaben ali zabaven programček (npr. ohranjevalnik zaslona). Tako kot njegov legendarni soimenjak pa vsebuje tudi destruktivni del: medtem ko je program aktiviran, uničuje datoteke ali stvari t.i. »back door-e«, ki omogoči tretjim osebam popoln nadzor nad tvojim računalnikom (npr. kraja gesel).

VIRUSI

Računalniški virusi se širijo po enakem principu kot virusi v naravi - okužijo sistem zdrave celice, torej program ali datoteko. Z zagonom okuženega programa se aktivira tudi virus, ki sproti okuži vse, s katerimi pride v stik. Virus se lahko razširi zelo hitro, ko tako datoteko/program prek interneta, CD-ja ali drugega medija posreduješ drugim uporabnikom. Do nedavnega so bili virusi zmožni okužiti le datoteke programov (tipa .exe, .com), vendar so se s prihodom raznih skriptnih jezikov (macro) virusi naselili tudi v datoteke dokumentnih tipov (.doc, .xls, .eml, .html). S tem se je dokončno zabrisala meja med datotekami, ki lahko vsebujejo virus in tistimi, ki so na to imune.

ČRVI (WORMS)

Črvi se prav tako kot virusi razširjajo samodejno, s to razliko, da ne okužijo obstoječih datotek ali programov. Ostanje aktivni v delovnem pomnilniku in se skušajo preko omrežja ter avtomatiziranih mehanizmov operacijskega sistema (npr. razpošiljanje e-pošte) razširiti na čim več računalniških sistemov. Ta aktivnost je za uporabnika sprva neopazna, kasneje pa se lahko pokaže v večji počasnosti sistema. Večina črvov izkorišča tudi varnostne luknje v sistemu in s tem odpira t.i. »backdoor-e« in drugo (brisanje datotek, spreminjanje nastavitev).

»BACK DOOR« PROGRAMI

Za pridobitev oddaljenega dostopa do računalnikov, ki uporabljajo okolja Windows, napadalci najpogosteje uporabljajo tri orodja: BackOrifice, Netbus in SubSeven. Ti »back door« programi, ko so enkrat nameščeni, omogočajo drugim ljudem dostop in kontrolo tvojega računalnika.

DOS IN WINDOWS NAPADI

DOS napad (www.cert.org/advisories/CA-2000-01.html) povzroči okvaro operacijskega sistema na računalniku ali ga tako obremeni z informacijami, da ne more več učinkovito delovati. V večini primerov bodo najnovejši popravki za tvoj operacijski sistem preprečili tak napad. Pomembno je tudi vedeti, da lahko tvoj računalnik napadalci uporabijo kot orodje za DOS napad na drug računalniški sistem. Napadalec najprej na ogroženi računalnik namesti agenta (pogosto Trojanskega konja), ki na računalniku čaka nadaljnja navodila. Ko pridobi določeno število računalnikov pod svojo kontrolo, vsem skupaj ukaže izvedbo DOS napada na drug sistem. Napadalci lahko zlorabljajo tudi nezaščitene Windows omrežne datoteke, tako da namestijo veliko število orodij na računalnike z operacijskimi sistemi Windows, ki so priključeni na internet. Druge grožnje vsebujejo škodljive in destruktivne kode, kot so virusi ali internetni črvi, ki nezaščitene Windows datoteke uporabljajo kot bazno postajo za svoje širjenje.

MOBILNE KODE (java, javascript,activex)

Mobilne kode so programski jeziki, ki omogočajo izdelovalcem spletnih strani napisati skripto, ki jo izvede tvoj spletni brskalnik. Čeprav je koda splošno uporabna, jo lahko napadalci uporabijo za pridobitev določenih podatkov (npr. katere spletne strani obiskuješ) ali za zagon škodljive kode na tvojem računalniku. Škodljive kode (www.cert.org/tech_tips/malicious_code_FAQ.html) se da onemogočiti v tvojem spletnem brskalniku. Bodi pozoren tudi na grožnje mobilnih kod znotraj poštnih

programov, ki uporabljajo iste kode kot spletni brskalniki za prikaz HTML.

NAVZKRIŽNO PISANJE

Medtem ko brezskrbno surfaš po določeni spletni strani, se škodljiva skripta lahko prenese na tvoj računalnik (www.cert.org/advisories/CA-2000-02.htm). Takim skriptam si izpostavljen če:

- ★ odpiraš povezave na spletnih straneh ali v elektronskih sporočilih, brez ustreznih znanj, kam napeljuje njihova vsebina
- ★ uporabljaš medsebojne oblike komunikacije na straneh, ki jim ne moreš zaupati
- ★ obiskuješ forume, klepetalnice ali druge dinamično generirane strani, kjer lahko uporabniki objavljajo tekste s HTML priveski

PROGRAMI ZA KLEPETALNICE

Programi za internetno klepetanje, kot npr. IRC (»Internet Relay Chat«), ponujajo mehanizme, s katerimi se informacije prenašajo dvosmerno med računalniki na internetu. Ker mnogi »chat« programi omogočajo izmenjavo .exe datotek, predstavljajo grožnjo podobno kot poštni programi. Kot skrbimo za zaščito poštnih programov, bi morali skrbeti tudi za zaščito »chat« programov predvsem z omejitvijo možnosti odpiranja potencialno nevarnih datotek (.vbs, .exe), še posebej pri izmenjavi datotek z neznanimi sogovorniki.

VOHUNJENJE PAKETOV

»Packet sniffing« je tehnika, ki pregleduje in izloča informacije iz informacijskih paketov, ki potujejo po internetnem omrežju in ki vsebujejo uporabniška imena, gesla in druge pomembne informacije. S pomočjo gesel, ki jih program pridobi, lahko napadalec sproži obsežen napad na sisteme. Namestitev »packet sniffers« programa ne zahteva administratorskih pravic na računalniku. V primerjavi z uporabniki DSL dostopa in klicnih modemov, so uporabniki kabelskega dostopa bolj ranljivi na te programe, saj je celotna soveska povezana v eno LAN omrežje. Program, nameščen na enem samem modemu v omrežju, lahko izlušči pomembne podatke iz vseh drugih kabelskih modemov.

K varnosti tvojega računalnika najbolj pripomorejo redno posodabljeni protivirusni programi ter večja previdnost pri: vnosu svojih podatkov v spletne obrazce, odpiranju ali izmenjavi datotek neznanim pošiljateljem ter obiskovanju »sumljivih« spletnih strani. Vedno in povsod velja »premisli, preden klikneš«. Več o tem, kaj lahko narediš za zaščito svojih podatkov na internetu lahko prebereš na www.safe.si.

DEVELET, pardon, 8 planetov

ZIMSKO NEBO JE BOGATO Z ZVEZDAMI IN OSTALIMI NEBESNIMI TELES. TAKRAT NEBO NI SAMO BOGATO, AMPAK JE TUDI NAJLEPŠE. POKVARI GA LAHKO SLABO VREME IN LETOS IMAMO KAR SREČO – PRAVE ZIME SKORAJDA NI IN VSAK IMA PRILOŽNOST, DA POGRABI DALJNOGLED, SE ZAVIJE V TOPLA OBLAČILA IN UIDE SVETLOBNI ONESNAŽENOSTI. ROMANTIKOM BO TO DOVOLJ – ZAGOTOVO BODO ZNALI UŽIVATI, KOGAR PA ZANIMA MALO VEČ O ZVEZDAH, PLANETIH IN NAŠEM OSONČJU, PA LAHKO PRED NOČNIM POHODOM ODSRFA NA <http://nineplanets.org>.

NinePlanets.org je nekakšen pregled zgodovine, mitologije in trenutnega znanstvenega znanja o planetih, lunah in drugih predmetih v našem sončnem. Tako je, govorimo o eni zvezdi, osmih planetih in še marsičem. Osmih planetih? Ja, ta novica je stara že skoraj pol leta, o njej pa več v nadaljevanju. NinePlanets.org nudi celoten seznam vseh znanih nebesnih teles, ki so sistematično razdeljeni na sicer precej asketski spletni strani. Pa to niti ni važno – važna je ogromna količina zanimivih podatkov, ki so zbrani skupaj na enem mestu. Vsi teksti so opremljeni s fotografijami, ki jih je posnela NASA. Nekateri članki imajo tudi različne zvoke in video, poskrbljeno pa je tudi za napotke pri opazovanju neba in slovarček (beri: veeelik slovar) astronomskih izrazov.

ALI STE VEDELI?

- Sonce vsebuje kar 99,8 % mase celotnega solarnega sistema.
- Jupiter ima kar 63 satelitov – poimenovani sateliti nosijo imena številnih Zeusovih ljubimcev (Evropa, Io, Metis ...)

- Merkur ima v primerjavi z Venero nižjo temperaturo površja, čeprav je slednji planet bolj oddaljen od sonca.

S klikom na posamezno nebesno telo lahko izvemo ogromno. Poleg fotografije in vseh tehničnih podatkov (kje se nahaja njegova orbita, koliko meri in kakšna je njegova masa) izvemo veliko o njegovi zgodovini: kdo in kako so ga odkrili ter izvor njegovega imena. Do potankosti izvemo tudi njegovo sestavo oz. domneve o tem. Podrobno lahko pregledamo njegove posebnosti in kaj naredi posamezno telo edinstveno na nebu. To pa še ni vse; na koncu opisa se nahajajo odprta vprašanja. Vprašanja, na katera znanstveniki še niso našli odgovorov. Astronomskim zanesenjakom in amaterskim opazovalcem v premislek!

PLUTON, WHERE ART THOU?

Od lanskega avgusta Plutona ni več. Ne skrbi – ni iztiril iz svoje osi ali pa se razpočil. Preprosto ne prištevamo ga več med planete. In kako se je to lahko zgodilo zadnjemu izmed devetih, o katerih smo se v osnovni šoli učili na pamet? Znanstveniki so z novo definicijo določili, katera nebesna telesa lahko prištevamo med planete. To so nebesna telesa, ki krožijo okoli sonca in imajo dovolj veliko maso, da dosežejo skoraj okroglo obliko in so »očistila bližino svoje orbite«. Pluton je bil zaradi majhne mase in neobičajne mase izrinjen in sedaj pade v kategorijo pritlikavih planetov. Kandidatov za pritlikave planete pa je še kar nekaj. V takoimenovanem Kuiperjevem pasu (območje za Neptunom, ki vsebuje na tisoče kometov in drugih planetarnih objektov) je še kopica drugih neodkritih teles – do 90. let prejšnjega stoletja pa je bil edini poznani objekt ravno Pluton. Ime spletne strani se je ohranilo, čeprav bi bil primernejši naslov EightPlanets. Je pa na

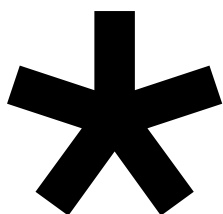
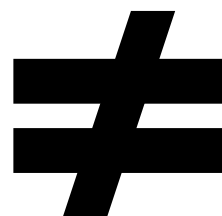
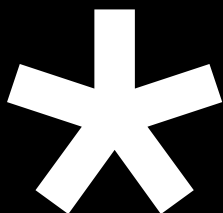
naslovni grafiki pomenljivo prečrtana beseda Nine in z rdečo napisana številka 8.

ALFA IN OMEGA

Avtor spletne strani je programerski inženir Bill Arnet. V svojem življenju je napisal že ogromno različnih dokumentov, večinoma v povezavi z astronomijo. NinePlanets.org je pravo zatočišče številnih podstrani, ki jih ureja sam. Vse njegovo objavljeno delo na internetu je zastoj in ga lahko vsak uporablja v nekomercialne namene. O svojem ozadju piše, da se je v vseh teh letih poskušal naučiti malo o veliko stvareh, ter da zavida velikim ljudem iz obdobja renesanse, ki so imeli resnične možnosti spoznavati velike dele vsega znanja človeštva. Toda kot pravi, se zaveda tudi vsega, kar smo dosegli od tedaj in da je danes vseeno na boljšem. Njegov moto je: Če nekaj ni pokvarjeno, potem tega ne popravljal.

NA IZLET PO OSONČJU!

Če nimaš časa, da pregledaš vse na spletni strani <http://nineplanets.org> in užiješ celoten izlet po našem osončju, potem lahko uporabiš takoimenovano »ekspresno turo«. Tukaj je Bill zbral svojih 10 najljubših svetov. To so (poleg Zemlje seveda): Luna, Mars, Jupiter, Io (peta Jupitrova luna), Evropa (šesta Jupitrova luna), Saturn, Titan (petnajsta Saturnova luna), Miranda (enajsta luna planeta Uran), Neptun, Triton (sedma Neptunova luna). »Prejšnje generacije so našle lepoto in smisel v čudesu opazovanja nočnega neba. Danes pa znanost razširja in pogloblja to izkušnjo. In lahko si je deležen tako, da greš zvečer preprosto ven in pogledaš gor.« Torej, pojdi ven in poglej gor!

**FILMI, GLASBA, NATEČAJI ...
IN VSE, KAR MORAŠ VEDETI O ČLOVEKOVIH PRAVICAH**

**PRISPEVAJ K SPREMEMBI
WWW.EURO26.SI/VSIDRUGACNI**

